

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXIV, broj 18

8. svibnja 2014.

cijena 200 Ft

Foto: Timea Horvat

VIII. Hrvatsko državno hodočašće u Juri

5. stranica

Hrvatski dan u Dušniku

6. stranica

Oproštajna svečanost

7. stranica

Festival u Martincima

12. stranica

Komentar

Na vjeru pozvani u hrvatskoj duši

Zvanaredno je bio bogat prošli tajedan u vjerski zgoditki na i izvan područja Gradišća, ali s našimi delegacijama. Petrovisko-nardanska mladina je mogla diozimiti na 9. Sas-tanku hrvatske katoličanske mladine i doživiti iznimne trenutke u prelipom hrvatskom gradu Dubrovniku, koji je ljetos skupa-pozvao oko 40 000 mladih Hrvatov iz svih krajev stare domovine, a djelomično i iz Europe. Kad se poslušala originalna snimka s riči gradišćanske peljačice i čuje se ovacija, aplauz za našu delegaciju na dubrovačkom trgu, človiku se i koža naježi. Rijetka je to čut, zato i mislim da naša dica, ka su pravi sričnici da su tako daleko zašli i na takovu važnu priredbu, još vjerojatno nisu ni k sebi zašli iz zanosa sve one lipote s kom su se našli prilikom ovoga putovanja, i što su im omogućile petroviska fara i Hrvatska samouprava Petrovoga Sela. S druge strane samo se ufati moremo da četverodnevni boravak na tlu stare domovine bila je, ali bi morala biti i prava lekcija iz tolerancije, strpljivosti i odgovornosti, s tim da se konačno shvati, ako negdo nije pravi vlasnik hrvatskoga jezika i govora, onda zapravo i nima što iskati na takovom okupljanju kade je hrvatska rič osnova i polazna točka komunikacije i razumivanja. Na sredini parka prirode, na otoku Visovcu su se početkom prošloga tajedna franjevci strefili u okviru male konferencije s gradišćanskimi duhovniki, a i s predstavnik rackih Hrvatov iz Dušnoka, ki se jur ljeta dugo vraćaju prijateljem pomoći, s njimi skupa provesti vrime, a kako su rekli, ne nazadnje i počvrstiti se u jeziku, vjeri i vlašćem hrvatstvu. Ta falačac zemlje, u vlasničtvu rijeke Krke, a širje i Nacionalnoga parka Krka, lipa je pelda za otvorenost, prirodnost i gostoljubivost. Vridan stalnoga spominjanja i duge povidajke, jer prilikom boravka človik si vik napunjuje baterije da za svakim rastankom jedno vrime izdura s timi pozitivnimi energijama, što „grabežljivo“ nosi domom iz svakoga putovanja u matičnoj zemlji. Djeljić toga Božjega blagoslova smo dostali i ove nedilje, ka je za nami, od gradišćanskohrvatskoga shodišća u jurskoj katedrali, kade je sudjelovala velika množina hrvatskih vjernikov i kade su naša srca dotaknuta da u gesta, riči i ponašanju budemo imali hrabrosti širiti rič Božju, njegovu istinu, a i radovati se u vjeri u skupnom zajedničtvu svih Hrvatov. Nepobjedljivo u hrvatskoj duši!

-Tiho-

Glasnikov tjedan

Iza nas je kiša i vjetar, koji je rušio stabla, zvonike, bar kako čitamo iz agencijskih vijesti i kako nam to predočuju agencijske fotografije. Naravno, nismo bili tamo i nismo vidjeli, ali su nam se noge ipak smočile u subotu, a i neki vrtovi su bili pod vodom koju je stvorila kiša nemilice padajući. Kažu kako ona u napadanoj količini ne pogoduje poljima i usjevima, ali o tome zaista mogu više tek poljoprivrednici. I narodnosni glas-

nogovornici su preuzeli vjerodajnice 30. travnja u Mađarskom parlamentu. Njih trinaest, među njima i glasnogovornik Hrvata u Mađarskoj, Mišo Hepp. Isti su dana 6. svibnja položili zakletvu. Kažu kako će imati sve osim prava glasa. Imaju točno određene stolice u parlamentarnoj potkovi. Imat će ista primanja kao i ostali zastupnici, 748 tisuća forinti mjesečno, osiguran stan, i troškove benzina korištenjem benzinske karte (godišnje 1 824 000, za benzina, ili 1 357 152 za dizelaša), telefonske troškove, osiguran će im biti ured s informatičkom infrastrukturom ma u kojem mjestu u državi koje naznače, a imat će na raspolaganju i određeni okvir temeljem čega će moći angažirati suradnike, po slovu zakona, kafeteriju... Oni će sudjelovati radu narodnosnog odbora po slovu zakona, a predsjednik odbora imat će 20% plus od zastupničkog "honorara" (897 000 mjesečno). Medijski centar Croatica nazočio je u Parlamentu povijesnom trenutku predaje vjerodajnica narodnosnim glasnogovornicima kao i činu poplaganja zakletve. Tom smo prigodom upitali hrvatskoga glasnogovornika Mišu Heppa. „Iako nismo zadovoljni brojem glasova na parlamentarnim izborima na

Hrvatsku državnu listu te i zbog toga nisu nam se ostvarile želje za punopravnim parlamentarnim zastupstvom, jako sam počašćen što današnjega dana mogu preuzeti vjerodajnicu glasnogovornika hrvatske zajednice u Mađarskoj i položiti zakletvu na materinskom jeziku“ – reče Hepp.

Prema ukupnome broju glasova na parlamentarnim izborima (7 853 696) koje su dobile stranačke (7 834 523) i narodnosne liste (19 173), prag

povlaštenog mandata narodnosnih lista bio je 21 112 glasova (četvrtina od 84 448 glasova, kojim je ostvaren jedan mandat na listi). Nijedna državna narodnosna lista nije ostvarila povlašteni narodnosni mandat, tek su dobile glasnogovornika.

Podsjetimo kako je u registru hrvatskih birača poradi ostvarivanja mogućnosti prava glasa na parlamentarnim izborima za hrvatsku parlamentarnu listu bilo upisano 1624 glasača od čega je njih 1212 dalo glas za Hrvatsku državnu listu koju je predvodio Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, koja je imala zakonsko pravo postaviti spomenutu listu. Novi saziv Mađarskog parlamenta počeo je s radom 6. svibnja. Narodnosni glasnogovornici, koji trenutno obnašaju ujedno i funkciju predsjednika državnih narodnosnih samouprava, većina njih, po slovu zakona, jednako kao i gradonačelnici, te dvije funkcije mogu obnašati do jesenskih izbora za mjesne i narodnosne samouprave. Od jesenskih izbora spomenute funkcije u sukobu su interesa.

Branka Pavić Blažetin

Započeli proljetni maturalni ispiti

Dana 5. svibnja u 8 sati s pismenim maturalnim ispitom iz mađarskoga jezika i književnosti, na višem i srednjem stupnju, započeli su proljetni maturalni ispiti školske godine 2013–2014.. Umalo 120 tisuća đaka polaže maturalne ispite.

U odnosu na lanjsku godinu, ovoga puta sedam posto više njih su odabrali viši stupanj maturalnih ispita. Ispit zrelosti nastavlja se sutradan iz matematike. U budimpeštanskoj Hrvatskoj gimnaziji maturalne ispite polaže 12, a u pečuškoj Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krleže 35 gimnazijalaca. Iz hrvatskoga narodnosnog jezika i književnosti pismeni je maturalni ispit 12. svibnja, iz budimpeštanske škole na višem stupnju ispit polaže deset, na višem dva gimnazijalca, iz pečuške škole svi gimnazijalci polažu ispit na višem stupnju. Proljetni maturalni ispiti školske godine 2013–2014. završavaju se 27. lipnja s usmenim ispitom na srednjem stupnju.

Foto: Á. Kollár

Aktualno

Uručene vjerodajnice parlamentarnim zastupnicima i narodnosnim glasnogovornicima

Preuzeli su vjerodajnice parlamentarni zastupnici i narodnosni glasnogovornici, koji su na parlamentarnim izborima 6. travnja stekli mandat na državnoj izbornoj listi. U dvorani kupole Mađarskoga parlamenta vjerodajnice su u srijedu, 30. trav-

nazočili, stoga vjerodajnice naknadno preuzima s Fidesz-KDNP-ove državne izborne liste Erik Bánki i Szilárd Németh, MSZP-Együtt-PM-DK-MLP-ove Gordon Bajnai, Ferenc Gyurcsány, Nándor Gúr, Zoltán Lukács i Árpád Velez. U okvirima sve-

Povijesni trenutak u životu narodnosnih zajednica u Mađarskoj vjerodajnicu prima hrvatski glasnogovornik Mišo Hepp

nja, uručili predsjednik Nacionalnog izbornog odbora András Patyi i predsjednica Nacionalnog izbornog ureda Ilona Pálffy. András Patyi istaknuo je odgovornost parlamentarnih zastupnika, koji u ovome mandatu u znatno manjem broju obavljaju svoj rad, te u taj posao prvi se uključuju narodnosni glasnogovornici, a među parlamentarnim zastupnicima već nema gradonačelnika. Rezultati parlamentarnih izbora u ponedjeljak, 28. travnja, postali su pravovaljani, kada je na Kuriji zaključeno pravno rješenje upravnih organa u vezi sa žalbama glede parlamentarnih izbora.

Prema rezultatima parlamentarnih izbora 6. travnja, s državne izborne liste stranačke koalicije Fidesz-KDNP stekle su 37, MSZP-Együtt-PM-DK-MLP 28, s državne izborne liste stranka Jobbik 23 i LMP 5 zastupničkih mandata. Na svečanosti nisu

čanosti uručene su vjerodajnice i trinaesterici narodnosnih glasnogovornika, među inima i glasnogovorniku hrvatske zajednice u Mađarskoj, HDS-ovu predsjedniku Miši Heppu. „lako nismo zadovoljni brojem glasova na parlamentarnim izborima na Hrvatsku državnu listu, te i zbog toga nisu nam se ostvarile želje za punopravnim parlamentarnim zastupstvom, jako sam počašćen što današnjega dana mogu preuzeti vjerodajnicu glasnogovornika hrvatske zajednice u Mađarskoj“ – reče Hepp. Na parlamentarnim izborima sve su narodnosne zajednice u Mađarskoj imale pravo postaviti državnu izbornu listu, no nijedna zajednica nije dobila dovoljan broj glasova kako bi u vrhovnome zakonodavnom tijelu Mađarske stekla punopravno parlamentarno zastupstvo.

Kristina Goher

Predviđeno 44 nova prijelaza

Mađarska konzultantska tvrtka Trecon Cowi po nalogu Koordinacijskog centra za prometni razvoj Mađarske, uz podršku Ureda premijera i Ministarstva nacionalnog razvitka Mađarske, priprema razvojnu strategiju prometa i graničnih prijelaza na hrvatsko-mađarskoj granici koja se financira sredstvima Europske Unije te sredstvima Hrvatske i Mađarske. Radi pripreme detaljne studije izvodljivosti prometa i graničnih prijelaza održani su forumi za stanovništvo u Goričanu, Kotoribi i 24. travnja u Letinji.

Željeznički most između Kerestura i Kotoribe

Tekuća proračunska godina (2014–2020) Europske Unije nudi mogućnosti za dobivanje sredstava u razvijanju gospodarskih, prometnih i međuljudskih veza. Na forumu Zsolt Antoni, predstavnik Nacionalne razvojne agencije, izvijestio je nazočne o mogućnostima otvaranja novih graničnih prijelaza na hrvatsko-mađarskoj granici. U dužini mađarske granice 2200 km postoji 100 graničnih prijelaza, ali na hrvatsko-mađarskoj granici, koja iznosi 352 km, ima samo sedam cestovnih i tri željeznička. Sudionici foruma na sva tri mjesta potvrdili su veliku potrebu za otvaranjem novih graničnih prijelaza radi oživljavanja gospodarstva, društvenog, kulturnog i rodbinskog povezivanja, potrebe prijevoza putnika i roba... Taj se projekt izrađuje u pet faza, a nakon izradbe studije izvodljivosti izrađuje se lista prioriteta, a onda mađarska vlada odlučuje koji granični prijelaz treba odmah pokrenuti. Načelnici pomorskih naselja naglasili su važnost cestovnog mosta između Kerestura i Kotoribe koji će povezati zatvoreni dio pograničnog područja. Za most su već izrađeni projekti upravo iz europskih fondova i čeka se nastavak. Predstavnici spomenute tvrtke rekoše da su u prvoj fazi pripreme studije izvodljivosti na 352 km granice između Hrvatske i Mađarske, uza 7 cestovnih postojećih predvidjeli 44 prijelaza. Dogovoreno je da će se uskoro organizirati novi sastanak na kojem bi se detaljnije obrazložio ovaj projekt.

beta

Izvanredna sjednica HDS-ove Skupštine

Sukladno Odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave, sazvana je izvanredna sjednica Skupštine 26. travnja 2014. godine, u Uredu Hrvatske državne samouprave. Skupštinu je otvorio predsjednik Mišo Hepp, te zaključio kako je skupštini nazočno 19 zastupnika, od njih 29, te je uz dopunu točke Razno: a) prijedlog u svezi s potporom SHM-a, b) pismo HOŠIG-a upućeno HDS-u, stavio na glasovanje predloženi dnevni red. Dnevni red kao i predloženu osobu ovjerovatelja zapisnika Žužu Gregeš Skupština je jednoglasno izglasovala.

U prvoj točki dnevnoga reda: 1) Izvješće predsjednika o radu između dviju sjednica Skupštine, izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao; izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik, referent predsjednik Mišo Hepp istaknuo je nekoliko aktivnosti; sudjelovanje na videokonferenciji Ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, u svojstvu člana, zajedno s dr. Franjom Pajrićem, Savjeta Vlade za Hrvatske izvan Republike Hrvatske. Tema je konferencije bila školstvo i jezik i po Heppovim riječima potvrdilo se još jednom kako su Hrvati u Mađarskoj na pravom putu glede školstva i učenja hrvatskoga jezika. Hepp je istaknuo kako je započela gradnja pečuskoga Hrvatskog kazališta, radovi su to u vrijednosti od 560 milijuna forinti iz proračuna mađarske vlade. Pohvalio je Štefana Kolosara u čiji se izvrstan rad kao i u rad Društva «Veseli Gradišćanci» iz Unde uvjerio još jedanput nazočeci 40. obljetnici proslave djelovanja Društva, spomenuo je kako su bili u Juri na biskupiji gdje su vođeni razgovori o pripremama Državnoga hrvatskog hodočašća u organizaciji HDS-a, koje će biti 4. svibnja u jurskoj katedrali. Spomenuo je nazočnost na proslavi 85. rođendana koreografa Antuna Kričkovića, kao i nazočnost na regionalnom natjecanju hrvatskih učenika u Kemlji gdje se uvjerio u izvrsno znanje hrvatskoga jezika gradišćanskih učenika, a kazao je kako je isto tako izvrsno znanje pokazano i na kazivanju stihova na ovogodišnjoj Croatiadi održanoj u Šeljini, te je pohvalio rad hrvatskih pedagoga od Gradišća do Bačke. Njegovo izvješće uz usmenu dopunu jednoglasno je prihvaćeno.

U 2. točki dnevnoga reda slijedila su izvješća županijskih predsjednika o stanju i problemima regija. Predsjednici hrvatskih županijskih samouprava i glavnogradske poslali su izvješća, trojica predsjednika su i nazočila sjednici: Mišo Šarošac, Jozo Solga i Joso Šibalin. Pismena izvješća jednoglasno su prihvaćena.

Potom su jednoglasno prihvaćene sljedeće točke dnevnoga reda: 3) Prihvaćanje Financijskog izvješća Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu za 2013. godinu; 4) Prihvaćanje Financijskog izvješća Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krležu za 2013. godinu; 5) Prihvaćanje Financijskog izvješća Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj za 2013. godinu; 6) Prihvaćanje Financijskog izvješća Hrvatskoga kluba Augusta Šenoa za 2013. godinu; 7) Prihvaćanje Financijskog izvješća Muzeja sakralne

umjetnosti Hrvata u Mađarskoj za 2013. godinu; 8) Prihvaćanje Financijskog izvješća Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata iz Mađarske za 2013. godinu; 9) Prihvaćanje Financijskog izvješća Ureda Hrvatske državne samouprave za 2013. godinu; 10) Prihvaćanje Financijskog izvješća Hrvatske državne samouprave, ureda i ustanova za 2013. godinu; 11) Izvješće o radu Hrvatske državne samouprave, ureda i ustanova za 2013. godinu; 12) Izvješće o djelovanju unutarnjeg nadzora za 2012. godinu.

U 13. točki dnevnoga reda, pak, izvješće o djelovanju županijskih udruga hrvatskih samouprava za 2013. godinu. Govorilo se o izmjeni Pravilnika HDS-a o pojednostavljenju davanja potpore udruženjima hrvatskih samouprava. Naime zbog pooštrenih zakonskih uvjeta, i smanjenja troškova odlučeno je kako će se potpora HDS-a 1 + 1 maksimalno do milijun forinti davati preko gestorske samouprave koja može biti i Županijska samouprava, te za istu potporu nije potrebno utemeljiti novo pravno lice Udruženje tamo gdje njih nema. Ova točka dnevnoga reda uz izlaganje Mire Grišnik, predsjednice Odbora za pravna pitanja, jednoglasno je prihvaćena. Napomenimo kako je od postojanja ove mogućnosti HDS-ovu godišnju potporu do maksimalno milijun forinti ostvarivalo tek tri županije: Šomoška, Đursko-mošonsko-šopronska i Zalska.

U točki Razno povelu se rasprava pod a) prijedlog u svezi s potporom SHM-a. Zastupnik HDS-a, predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje HDS-a, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac pozvao je zastupnike HDS-a koji su svi ušli u sastav Skupštine HDS-a sa Savezove liste godine 2010. na nastupajućoj godišnjoj skupštini SHM-a, koja će biti održana 17. svibnja u pečuskome Školskom centru Miroslava Krležu. Osvrnuo se na parlamentarne izbore i na podršku koju je Savez dao Hrvatskoj državnoj listi, koju je postavio HDS. Ostrogonac reče kako Savez i nadalje želi zadržati ključnu političku ulogu u zajednici Hrvata u Mađarskoj. U skladu s tim i nastupajućim jesenskim izborima, potrebno je pojačati rad na terenu među hrvatskim življem. Na to je zastupnica Angela Šokac Marković predložila neka HDS-ova Skupština donese odluku o organiziranju i potpori priredbama u svim hrvatskim regijama u Mađarskoj, na kojim će se predstaviti i kampanju voditi Savez Hrvata u Mađarskoj radi pridobivanja što većega broja hrvatskih birača za svoje liste.

Zastupnik Joža Đuric u raspravi ukazao je na

odluku Saveza o tome tko može biti na Savezovim listama, posebice na državnoj listi (samo članovi, i samo oni koji su se na parlamentarnim izborima registrirali pod B). Na to se čulo kako je ta odluka već mijenjena. Đuric je upitao o budućnosti Saveza, i iznio mišljenje kao bi Savez trebao biti udruga kulturnih organizacija govoreći kako je vrijeme da Savez promisli o svome budućem putu. Joso Ostrogonac pozvao je i Jožu Đurica kao člana Saveza na skupštinu govoreći kako je godišnja skupština mjesto rasprave o tome, a ne sjednica HDS-ove Skupštine. Potom je Skupština jednoglasno izglasovala prijedlog zastupnice Angele Šokac Marković o pomaganju priredaba kojima će se provoditi Savezova promidžbena kampanja.

U točki Razno povelu se rasprava pod b) o pismu ravnateljice budimpeštanskog HOŠIG-a Ane Gojtan i njezinoj molbi upućenoj Skupštini HDS-a glede zauzimanja stava u svezi s preuzimanjem HOŠIG-a u nadležnost HDS-a, ona se pri tome poziva na već otprije očitavanu nakanu i odluku HOŠIG-ova Nastavničkog vijeća o želji da ustanova bude u HDS-ovoj nadležnosti. Nakon rasprave u kojoj je zastupnica Marija Pilšić upozorila predsjednika Heppa kako Skupština do današnjeg dana o tome i upućenoj molbi nije odgovorila Hrvatskoj dvojezičnoj školi u Koljnofu, Skupština je izglasovala da skupštinski odbori: Odbor za školstvo, Odbor za financije i Odbor za pravna pitanja posjete HOŠIG, nadležni KLIK i ostale nadležne te snime stanje na terenu. Glede prijedloga zastupnice Pilšić da oni snime stanje i u koljnofskoj školi, predsjednik Hepp odbacio je njezin prijedlog jer nije bio na dnevnome redu, govoreći kako se usput stanje koljnofske škole rješava i čeka se ministarsko odobrenje kako bi koljnofsku školu mogla u uzdržavanje preuzeti koljnofska Hrvatska samouprava koja je prema nadležnima poslala zahtjev za tim. Joso Ostrogonac, predsjednik HDS-ova Odbora za odgoj i obrazovanje, u raspravi je pozvao zastupnike i upozorio neka ova Skupština, kojoj mandat traje do jeseni, ne daje zadaće i ne donosi odluke koje će obvezivati buduću Skupštinu, uz dopunu kako namjere i nakane mogu postojati. Na samome kraju govorilo se o Hrvatskome državnom hodočašću u Juri na koje se prijavilo mnoštvo hrvatskih vjernika te o organizaciji tempa odvijanja objeda za njih nakon svete mise, čije troškove snosi HDS.

42. Gradišćansko shodišće i VIII. Hrvatsko državno hodočašće u Juri

700 Hrvatov iz četirih zemalj se pomolilo pred milosnim kipom Krvave suze točeće Divice Marije

Otprilike sedamsto Hrvatov se je skupa pomolilo u jurskoj katedrali prošle nedilje pri svetoj maši i pred kipom Krvave suze točeće Divice Marije, na 42. Jurskom shodišću Gradišćanskih Hrvatov, kojega je Hrvatska državna samouprava ljetos izglasila i VIII. Državnim hodočašćem svih Hrvatov u Ugarskoj. Kako i lani na državnom hodočašću u Komaru, tako i ovput, glavni celebrant mašnoga slavlja je bio varaždinski biskup mons. Josip Mrzljak. U okviru svetačne večernje i za molitvom pred Oltarskim Sakramentom su otpodne zbogomdali dotičnom hodočasnom mjestu brojni Hrvati iz raznih hrvatskih regijov i prik granic.

Puni autobusi s vjernici su redom dospili jur od jutra u blizinu jurske katedrale, ka je bila 4. majuša, u nedilju. Na Majkinom danu i Danu patronuša ognjogasev Sv. Florijana dodatno smo proslavili i vjerski dan svih Hrvatov u Ugarskoj, ki su se odlaznili i zeli trud i volju za dugo putovanje, pogotovo iz Baranje, Bačke, Podravine, Pomurja i Budimpešte, da budu dilnici posebnoga crikvenoga slavlja u Gradišću. Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, je zapravo inicirao da ljetos hodočastu svi hrvatski vjernici na ovo mjesto, pokidob je on vidio, kako je jursko shodišće Gradišćanskih Hrvatov od velikoga značaja, nadalje ganutljiv susret i s Blaženom Divicom Marijom, a važno spravišće i za crikveni i društveni žitak Hrvatov u ovoj regiji. U deset uri u svečanoj povorki s jačkom, zastavami, kiticami u ruki i u narodnoj nošnji su stupili u crkvu pomurski Hrvati, ki su sve do oltara peljali mnoštvo dušobrižnikov iz Gradišća, na čelu s jurskim biskupom dr. Lajosom Pápaiem i mons. Josipom Mrzljakom, varaždinskim biskupom. Muzičko su mašu oblikovali tamburaši iz Bijeloga Sela (Austrija), a pri orgula je sidio dr. Jive Maasz iz Čunova (Slovačka). Jurski biskup Lajos Pápai je na početku svete maše na hrvatskom jeziku pozdravio hodočasnike, med kimi smo mogli opaziti dr. Gordana Grlića Radmana, veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti, Matiju Firtla, parlamentarnoga zastupnika, Mišu Heppa, predsjednika HDS-a, Josu Ostrogonca, predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj, Angelu Šokac Marković, dopredsjednicu

HDS-a, kot i Marina Skenderovića, voditelja predstavništva Hrvatske turističke zajednice u Ugarskoj. U biskupskoj prodiki je mons. Josip Mrzljak istaknuo da su se u Juri toga dana sastali s Jezušem Kristušem i Blaženom Divicom Marijom sa svih stran iz različitih mjest i držav Hrvati. A da i

Hrvatska je poznata po Marijini svetišći i svetki. – *Kada su vaši preci pred nekoliko stoljeć morali napustiti svoju domovinu i kada su bižali pred turskom invazijom, nisu imali ništ od materijalnoga bogatstva, ali su imali čvrstu vjeru ka ih je učila poštenju i marljivomu djelu. Tu vjeru i ljubav prema svojemu narodu prenosili su iz generacije u generaciju do današnjega dana. Danas postoji pogibel da zaboravimo na svoje kršćanske korene i zato smo danas ovde da obnovimo i učvrstimo svoju vjeru u Jezua goristologa uz pomoć i zagovor njegove majke Marije – su zvučale biskupske riči, ke su nas nadalje upozorile da ako zemarimo nediljnu svetu mašu, i naša vjera će biti slaba ili nikakova. I zbog toga su svi vjernici pozvani na molitvu i očuvanje kršćanske vjere. Za biskupskim blagoslovom svi duhovnici su s vjernici skupa molili pred kipom Krvave Suze točeće Divice Marije, a s ugarskom gradišćanskom i hrvatskom himnom je završena sveta maša. Potom su svi hodočasnici pozvani u Hotel Konferencia na skupni objed, a otpodne od 14 uri s prodičaćem Zdravkom Gašparićem, farskim moderatorom u Gijeci, Nikišdolu i Bijelom Selu, je predvodjena večernica. Kanonik prof. dr. Jive Šmatović, glavni organizator gradišćanskih shodišćev, a ujedno i ravnatelj Hrvatske sekcije Jurske biskupije, se je zahvalio svim vjernikom da su pohodili ovu nedilju jursku katedralu i s oduševljenjem i velikom čutljivošću diozimali u državnoj hrvatskoj molitvi.*

-Tiho-

Hrvatski dan u Dušniku

Malonogometni turnir i susret pjevačkih zborova

U suorganizaciji Saveza Hrvata u Mađarskoj i mjesne Hrvatske samouprave, 26. travnja u Dušniku priređen je Hrvatski dan – međunarodni malonogometni turnir i susret hrvatskih pjevačkih zborova.

Pjevački zbor iz Harkanja

Cjelodnevni športsko-kulturni program u prijednevnim satima otvoren je međunarodnim malonogometnim turnirom, koji je organiziran treći put, prvi put s većim brojem sudionika. Osim toga, susret je međuvremeno obogaćen i kulturnim programom – reče nam uz ostalo glavna organizatorica Matija Mandić Goher, predsjednica Hrvatske samouprave. Prvi put pozvali su šest momčadi, tri iz Hrvatske i tri domaće, ali, nažalost, dvije se nisu odazvale. Tako je na turniru umjesto najavljenih šest, sudjelovalo pet momčadi, dvije iz Hrvatske i tri domaće – reče nam János Hévízi, glavni organizator. Došli su gosti iz Karlovca i prijateljskog naselja Vođinaca iz Hrvatske, te domaće momčadi bajskih Hrvata i dvije domaćina, iz Dušnoka. Naime sudjelovanje su otkazali pozvani gosti iz Drniša i Budimpešte.

U okviru nadmetanja svatko sa svakim, koje je održano između 9 i 15 sati, odigrano je čak deset susreta. Dokazavši se dobrom igrom, ponovno su domaćini bili najbolji i najuspješniji, a kako smo čuli, najteži susret odigrali su s Bajom, te pobijedili s minimalnih 1 : 0. Momčadi su bile izjednačene jer su svi sudionici pripadali istom naraštaju, 40–50 godina. Konačni poredak turnira: 1. Dušnok I (12 bodova, s gol-razlikom 19 : 4), 2. Vođinci (9 b, 18 : 9), 3. Karlovac (4 b, 8 : 11), 4. Baja (3 b, 9 : 8), 5. Dušnok II (1 b, 4 : 26). Za najboljeg vratara proglašen je Mario Mamić (Karlovac), za najboljeg igrača Damir Udovičić (Vođinci), a najbolji strijelac s deset pogodaka bio je Dušnočanin Zoltán Sánta.

Svečano proglašenje rezultata i dodjela pehara te drugih nagrada upriličena je u mjesnom domu kulture, s početkom u 17 sati.

U ime domaćina okupljene goste pozdravila je voditeljica programa Estera Tamaško, a među njima posebno uzvanike, čelnike državnih, žu-

panijskih i mjesnih hrvatskih samouprava i udruga, te načelnika i bilježnicu sela, kao i goste iz Hrvatske, prije svega iz prijateljskih Vođinaca i prvi put nove prijatelje iz Karlovca. U ime suorganizatora okupljene je pozdravio Joso Ostrogonac, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj, naglašujući da je lijepo druženje uza

šport, kulturu i tradicije, kao i druženje uza zajedničku večeru, kako je to uvijek u Dušniku. Zahvalio je i domaćinima, posebno glavnoj organizatorici Matiji Mandić Goher koja je, kako reče, motor svih hrvatskih događanja u Dušniku.

Usljediла je dodjela nagrada, spomenica i pehara koje je predstavnicima momčadi uručio Mišo Hepp, predsjednik HDS-a i novoizabrani parlamentarni zastupnik hrvatske narodnosni, uz posredovanje glavnih organizatora nogometnog turnira Jánosa Hévizia, zastupnika Hrvatske samouprave, i nogometnog dužnosnika Vince Šimonića.

Nastavljeno je s kulturnim programom u kojem su s hrvatskim pjesmama, plesovima i melodijama nastupili pjevački zbor iz Harkanja, Dječja skupina «Dušnenici», Pjevački zbor «Pravi

Silvija Varga i Estera Pap

biseri», duet Silvija Varga i Estera Pap, Izvorni hrvatski pjevački zbor iz Dušnoka, te mjesna skupina KUD-a «Hétszínvirág» s mađarskim plesovima.

Treće poluvrijeme nastavljeno je sa zajedničkom večerom i druženjem sudionika, folklorša

i nogometaša, a bilo je i dobre kapljice vina. Za dobro raspoloženje pobrinuo se domaći orkestar «Zabavna industrija».

Karlovcjanin Mario Mamić, koji je proglašen najboljim vratarom, reče nam kako su se radošno odazvali pozivu. Posrijedi je društvo prijatelja, nekadašnjih nogometaša koji su igrali u NK Karlovac, neki čak i u prvoj ligi, ali su godine donijele svoje, pa sada igraju već samo rekreativno, radi druženja. O svojim dojmovima ukratko nam reče: «Igra je ovdje sasvim sporedna, a najvažnije je druženje. Prvi put smo u Dušniku, nama je predivno, a oduševljeni smo prijatom, domaćinima i svime što smo doživjeli među našim Hrvatima u Mađarskoj. Svi smo oduševljeni tradicijom ovdašnjih Hrvata, s programom, s djecom koja uči hrvatske plesove i pjesme. Kako se kaže, bolje da umre selo nego običaji, a oni su nam pokazali nešto predivno. Ponosan sam da mogu biti ovdje, čini mi se da se ovdje živi ljepše nego u nas. Nastavljamo s druženjem, a sutra se vraćamo doma.»

Susret je dakle obogaćen novom športskom suradnjom, sudjelovanjem malonogometne momčadi iz Karlovca koja je domaćine pozvala na uzvratni susret i Dane piva u Karlovcu.

Prijateljska suradnja obogaćena je i odazivom gostiju iz Podravine, nastupom pjevačkoga zbora iz Harkanja koji su drugi put bili u Dušniku, a svojim nastupom opet oduševili okupljene domaćine i goste sudionike izvornim narodnim pjesmama, melodijama i šarenilom nošnje.

S Matijom se dugo znamo, a u Skupštini smo se sprijateljile. Prošle godine smo bili prvi put kada su nas pozvali da upoznamo Dušnok. I ove godine nam je bilo vrlo lijepo i ugodno, bilo nam je drago da smo ponovno mogli doći. Budući da je naše članstvo jako mješovito, ima nas podravske, bošnjačke i šokačke Hrvata, zato negujemo i takav mješoviti repertoar. Tako smo i sada izveli jedan mješoviti blok, ipak, većinom podravske pjesme. Naša je samouprava utemeljena 2002. godine, a poslije nekoliko mjeseci utemeljili smo i pjevački zbor. Tjedno smo se okupljali, počeli smo učiti naše stare pjesme kada smo odlučili osnovati zbor, a pjevamo i crkvene pjesme. Svakoga tjedna vježbamo, a godišnje 15 nastupa imamo u nas i u matičnoj zemlji. Budući da imamo i mjesečnu misu, pjevamo i crkvene pjesme, a dolaze nam i Hrvati iz okolnih naselja. Mi smo vrlo ljubazno primjeni, zahvaljujemo u ime naših članova što nas ovo selo i organizatori tako lijepo dočekuju.

Stipan Balatinac

„Eto, proletjelo je. / Djelić života prhnuo / poput jarebice / zelenilom / naših livada.“ Marko Dekić

Oproštajna svečanost maturanata pečuške Hrvatske gimnazije Miroslava Krleže Kad se prijatelji rastaju...

U Pečuhu je 30. travnja održana oproštajna svečanost maturanata Hrvatske gimnazije Miroslava Krleže, kojoj su u dupkom punoj auli nazočili brojni maturanti, profesori, roditelji, rodbina te prijatelji i mlađi učenici. Svojom nazočnošću svečanost je uveliča konzul-gerantica Republike Hrvatske Ružica Ivanković.

U okviru svečanosti oprostilo se 35 maturanata 28. naraštaja pečuške hrvatske škole, prvog naraštaja koji je pokrenut s dva paralelna razreda: Anikó Almási, Gábor Baumgartner, Kinga Dudaš, Danijel Đuric, Reka Đurok, Adrián Kaposi, Luca Keszthelyi, Valéria Kiss, Cintia László, Ticiána László, Gizella Muschicz, Damir Šarošac, Dorottya Tálos, Szandra Tényi (12.a), Amina Aliustić, Emese Baka, Zvonimir Balatinac, Jasna Balaž, Petar Balaž, Attila Balogh, Mark Bozo, Fani Bubreg, Borna Duvnjak-Starčević, Fani Gavaler, Marko Kovač, Adél Major, Bettina Nagy, Martin Orčik, Mirjana Šarošac, Bejtula Shabani, Elmendina Sinanović, Berta Stipanov, Radojka Varga, Bálint Varga-Stadler, Mark Zoltan Žilinski (12.b.), čiji su razrednici kroz četiri godine bili Oszkár Bolla i Janja Živković Mandić.

Nakon već tradicionalnog posljednjeg školskog zvona i obilaska prostorija, od učionice do zbornice, svečanost je uljepšana kratkim prigodnim programom, oproštajnim govorima, prigodnim stihovima i zajedničkom pjesmom.

Od svojih profesora i odgajatelja, razrednika i svih djelatnika škole, zahvalivši im na svem trudu, te od učenika 11. razreda, u ime 12. b. razreda oprostio se Mark Zsilinski na hrvatskome, a u ime 12. a. razreda Gabor Baumgartner na mađarskom jeziku, prisjetivši se najljepših trenutaka od stupanja u 9. odnosno nulti razred do rastanka prije ispita zrelosti. S porukom iz filma Krležin kod, uputivši mlađim naraštajima savjet iz vlastitog iskustva: "Nikada nije kasno početi učiti." U ime 11. razreda od maturanata se oprostila Ana Rea Jeđud, istaknuvši kako bi bez njih sigurno sve bilo drugačije. "Vi ste nam donijeli mnogo mogućnosti i radosti, a odatle će te ponijeti nova poznanstva, prijateljstva, znanje i ljubav."

U ime maturanata od svojih roditelja oprostile su se Elmendina Sinanović na hrvatskome i Radojka Varga na mađarskom jeziku. I svojim profesorima, odgajateljima, i roditeljima maturanti su simbolično zahvalili strukom cvijeća.

Nakon privezivanja svoje vrpce, naraštaj maturanata 2010-2014 predao je školski barjak učenicima 11. razreda.

Svaki je oproštaj težak, napose kad se rastaju

dugogodišnji prijatelji kao što su maturanti, koji su zajedno proveli četiri odnosno pet godina školovanja pred polaganjem ispita zrelosti. Za oproštaj zajedno su otpjevali pjesmu Jasmina Stavrosa "Kad se prijatelji rastaju".

Umjesto oproštajnog, ravnatelj Gabor Győrfári odlučio se za pozdravni gov. "Pozdrav, a ne oproštaj i zato, jer se ne događa danas ništa tužno, što više, danas se slavi završetak jedne značajne razvojne faze života naših maturanata i njihova najvažnijeg zadatka u tom periodu. Nakon četiri ili pet godina dolaženja u našu gimnaziju, zalaganja i učenja, naši maturanti danas dovršuju razdoblje svojega života kojeg će se uvijek sjećati kao njihovo nezaboravno srednjoškolsko obrazovanje i odgoj." -reče uz ostalo ravnatelj, koji se u svom svečanom govoru usredotočio na kraću inventuru.

"Upisali ste se u Hrvatsku gimnaziju Miroslava Krleže s intencijom ostvarivanja kvalitetnog, hrvatskog narodnog obrazovanja i odgoja.

Tijekom vaših gotovo četiri i pol do pet tisuća sati provedenih u našoj gimnaziji pružali smo vam, po našem uvjerenju, solidno obrazovanje koje se definira kao osposobljavanje za razborito samoodređenje, koje se tumači kroz odnos prema svojem jamstvu, identitetu i prema svijetu, i koje nije samo receptivno (upijajuće) već i mijenjajuće. No, netko je napisao jedan grafit: «Ljude koji svoje znanje stječu samo iz knjiga može se spokojno staviti na policu...»

Zato smo vam, dragi maturanti, u nastojanju da vas vodimo prema ljudskoj zrelosti, pa i prema ispitu zrelosti, maturi, pružili paralelno s obrazovanjem i odgoj. Odgoj smo vam pružili u formalnom i neformalnom dogovoru s vašim roditeljima, kojima se zahvaljujemo i za sav trud i stvaranje uvjeta i mogućnosti školovanja naših maturanata. Isto tako i cjelokupnoj našoj gimnazijskoj zajednici učenika, osobito profesorima razrednicima maturanata, ali i svim profesorima i djelatnicima, odgojiteljima škole i svima čiji je doprinos također ugrađen u postignuća i uspjeh naših maturanata. " -naglasio je ravnatelj, čestitavši svima završetak gimnazijskog školovanja, mnogo ustrajnosti u pripremama i puno uspjeha na maturanim ispitima.

Na kraju je upriličena i dodjela nagrada istaknutim učenicima novog naraštaja maturanata. Krležina nagrada dodijeljena je Petru Balažu, polazniku Hrvatske škole Miroslava Krleže od 1. do 12. razreda, za najbolju učenicu doma nagradu je dobila Berta Stipanov, za dobro učenje Fani Bubreg, Fani Gavallér, Anikó Almási i Kinga Dudaš, za kulturni rad Danijel Đuric i Martin Orcsik, a za sport Borna Duvnjak Stračević, Marko Bozó i Bálint Varga Stadler.

S.B.

Noć knjige

U križevačkoj Noći knjige predstavljena nakladnička djelatnost Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj

I ove se godine u Republici Hrvatskoj, treći put zaredom, održala manifestacija pod nazivom Noć knjige. Njom je 23. travnja u Hrvatskoj obilježen Svjetski dan knjige i autorskih prava, koji se od 1995. obilježava 23. travnja, kao simbolični datum jer su toga dana 1616. umrli M. de Cervantes, W. Shakespeare i Inca G. de la Vega. Istog su datuma rođeni ili umrli M. Druon, K. Laxness, V. Nabokov, J. Pla i M. M. Vallejo. U Hrvatskoj se Noć knjige održava od 2012.

Noć knjige 2014. održana je u 157 gradova i mjesta diljem Hrvatske. Čak 370 sudionika (knjižnice, knjižare, nakladnici, odgojno-obrazovne ustanove, kulturna središta, muzeji, galerije, udruge pisaca i ljubitelja knjige...) pripremio je više od 700 programa. Čitaonice i pričaoalice za najmlađe, kreativne radionice, kvizovi, nagradne igre, dramske izvedbe, glazbene slušaonice, javna čitanja, projekcije filmova, ali i klasična predstavljanja knjiga, druženja s autorima i zalogaji za ozbiljnije književne sladokusce – sve je to posjetiteljima bilo ponuđeno na bogatome "knjiškom meniju".

Prvi put u manifestaciju su se uključili i vrtići (10). Zahvaljujući njihovoj sudjelovanju i velikom ovogodišnjem odazivu škola (98), matineja Noći knjige bila je bogatija programima koji su nastojali ukazati na važnost čitanja i druženja s knjigom od najranije dobi.

Noć knjige, 23. travnja od 19 sati i 30 minuta obilježena je i u križevačkoj Gradskoj knjižnici «Franjo Marković», gdje je predstavljena nakladnička djelatnost Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj. O njoj su govorili ravnatelj Zavoda dr. sc. Stjepan Blažetin i znanstveni novak Silvestar Balić. Predstavljanje je upriličeno u programu „Knjige ne poznaju granice“. Bilo je to jedino predstavljanje hrvatske knjige iz Mađarske u sklopu manifestacija pod nazivom Noć knjige u Republici Hrvatskoj.

Iz svijeta znanosti

Hrvatski kao nasljedni jezik

U organizaciji Hrvatskoga društva za primijenjenu lingvistiku, u Zagrebu je od 25. do 27. travnja 2014. održan XXVIII. međunarodni znanstveni skup pod naslovom *Višejezičnost kao predmet multidisciplinarnih istraživanja* koji je okupio zavidan broj (stotinjak) najuglednijih znanstvenika spomenute teme iz Hrvatske, Europe i svijta. Suvremeni integracijski tijekovi, mobilnost, komunikacije i učenje stranih jezika učinili su višejezičnost jednim od glavnih obilježja današnjega svijeta. Višejezičnost je odabrana za temu XXVIII. savjetovanja HDPL-a zbog svoje aktualnosti i sveobuhvatnosti te s namjerom da okupi primijenjene jezikoslovce i uključi ih u raspravu o višejezičnosti (pod kojom podrazumijevamo i dvojezičnost) kao psiholingvističkoj, sociolingvističkoj i glotodidaktičkoj pojavi. Izlagalo se po ovim tematskim cjelinama:

1. višejezičnost i ovladavanje inim jezikom (psiholingvistički pogled na višejezičnost);
2. višejezičnost i poučavanje inoga jezika (glotodidaktički pogled na višejezičnost);
3. višejezičnost i jezično procesiranje (razmatranja u okviru pokusne psiholingvistike i neurolingvistike);
4. višejezičnost, kultura i društvo (sociolingvistički pogled: višejezičnost u društvenim zajednicama, jezici u kontaktu, jezična raznolikost, okomita i vodoravna višejezičnost, višejezičnost u suodnosu dijalekta i standardnoga jezika, nasljedni jezici, stavovi i stereotipi prema višejezičnosti);
5. višejezičnost i jezična politika (višejezičnost kao pravna i politička činjenica, unutarnja i vanjska višejezičnost, regionalni jezici u odnosu prema standardnima i nacionalnima, manjinski jezici u odnosu prema većinskom, višejezičnost i obrazovni sustav);
6. višejezičnost i prevođenje (razmatranja u okviru znanosti o prevođenju). Skup je održan na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Kao zanimljivost skupa navodimo činjenicu kako je na njemu imala izlaganje Hrvatica iz pomorskog Fičehaza, sa svježom diplomom zagrebačkoga Sveučilišta, magistra poduke hrvatskog jezika i književnosti i magistra njemačkog jezika i književnosti, Dora Vuk.

Ona je izlagala u suautorstvu s profesoricom Zrinkom Jelaskom u tematskom krugu Hrvatski kao nasljedni jezik, naslova: Nasljedni govornici i njihov hrvatski jezik – utjecaj jezične povijesti na pisanu proizvodnju.

Trenutak za pjesmu

Danijel Dragojević

Kroz otvor palube

Kroz otvor palube vide se poluge
brodskog motora kako se pokreću
gore-dolje, naprijed-natrag, vrte
u ulju, mazivu, pari, tko zna čemu.
Jedan dio dohvaća drugi, utišava ga,
sporazumijevaju se kao sljepačke slike.
Teško je vjerovati da jedan s drugim,
da jedan do drugoga mogu išta učiniti,
bilo što pokrenuti. Tu, u blizini dna,
kao da sve počinje, završava se, potire.
A ipak, onome tko s prozora na obali
gleda kako brod klizi i bez napora ulazi
u luku, a trag mu začas nestaje, srce
zaigra i misao o smrti, ako se i javi,
lakša je, tiša, bliža običnoj misli.

SERDAHEL, DRAŠKOVEC – U okviru suradnje draškovečke osnovne škole i Hrvatske samouprave, odnosno serdahelske osnovne škole, učenicima dviju ustanova 9. svibnja družit će se tijekom izleta u Budimpešti. Izletnici, koje predvodi ravnateljica Margit Mirić, posjetit će Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti i Hrvatsku osnovnu školu i gimnaziju, a preostalo vrijeme provest će razgledavanjem grada.

KANIŽA – Hrvatska samouprava toga grada 11. svibnja organizira Susret hrvatskih zborova pod naslovom „Mariju pozdravljamo“. Program dana započinje u 15 sati s hrvatskom misom (predvodit će je mons. Blaž Horvat, rektor varaždinske katedrale) u crkvi Svetog Josipa, te od 16 sati počinje koncert crkvenih pjevačkih zborova. Sudjeluju pjevački zborovi iz Preloga, Mlinaraca, Fičehaza, Kerestura, Sepetnika, Serdahela, Petribe, Pustare, Sumartona i Kaniže te kaniški Tamburaški sastav.

U spomen

Marin Velin (1937–2014)

Nakon duge i opake bolesti, 23. travnja u bajscoj je bolnici u 78. godini života preminuo umirovljeni učitelj Marin Velin, istaknuti kulturni i prosvjetni djelatnik, počasni građanin sela Santova. Priznanje mjesne zajednice za životno djelo dokaz je da je bio cijenjen za života, a kroza svoje djelo ostat će nam u trajnom sjećanju. Pokopan je 26. travnja na santovačkome groblju, a na posljednji put ispratilo ga je mnoštvo suseljana, sunarodnjaka, poštovatelja, kolega i bivših učenika. Neka mu je laka crna zemljica, vječna slava i hvala

S. B.

Rođen je u Santovu 18. travnja 1937. godine od oca Živka i majke Klare Đurić Pavline. Najprije je učio u crkvenoj katoličkoj mađarskoj školi, a od 3. razreda otac ga upisuje u novoutemeljenu Državnu hrvatsku školu. Hrvatsko-srpsku gimnaziju završio je u Budimpešti.

Poslije mature vraća se u rodno selo i radi u očevu zanatu: muški i ženski frizer. Pošto je odslužio vojni rok, zaposlio se kao nekvalificirani učitelj u Mohaču, odnosno na obližnjoj Planini (Szólóhegy), u školi sa 60 učenika. Premješten je u Mohač, a potom na Vadu (Mohački otok) gdje je nakon tragične dunavske poplave 1956. godine, s nizozemskom pomoći, sagrađena moderna osnovna škola. Međuvremeno na Učiteljskoj školi u Baji stekao je učiteljsku diplomu te je 1967. godine izabran za ravnatelja đачkog doma u Santovu. Godine 1975. diplomirao je na Visokoj nastavničkoj školi u Pečuhu.

Tijekom svojih učiteljskih godina stekao je pozornosti vrijednih zasluga i na kulturnom polju, zdušno se zalagao za očuvanje hrvatskih folklornih tradicija svoga sela, obučavajući mladež na narodne plesove i pjesme. Na Planini, „Šokačkom keru“ u Mohaču te uza stručnu podršku dr. Đure Šarošca, ravnatelja mohačkoga Muzeja „Dorottya Kanizsai“, i dr. Edea Solymosia, ravnatelja bajsckoga Muzeja „István Türr“, postao je marnim sakupljačem etnografske duhovne i materijalne hrvatske baštine te stalni sudionik etnoloških sakupljačkih tabora Demokratskog saveza Južnih Slavena. Bio je član Zemaljskoga zavičajnog savjeta i županijski nadzornik i glasnogovornik. Organizator je mjesnog muzeja u Santovu, jednako tako niza etnografskih izložaba koje su bile predstavljene u Budimpešti, Somboru i Subotici. U svom je selu, uostalom, oživio običaj „betlemarenja“, pomagao studentima u pisanju njihovih diplomskih radnja iz oblasti etnografije. Našao se i na podravskim prostorima gdje je bio sudionik folklornih sakupljanja pod vodstvom nezaboravnog i nezaobilaznog Šarošca. Bilježio je, spašavao narodnu baštinu, naime nabijen je znanjem stečenim zahvaljujući vlastitom zalaganju i naporima. Za studente, ljubitelje hrvatske baštine uvijek je našao vremena, kojima je bila potrebna pomoć i koji su trebali upute, odnosno kako pristupiti samim sakupljanjima, kako pridobiti ka-

zivače, na koji način obraditi danu tematiku. Savjeti i uhodani metodološki pristupi mogu i trebaju biti u pripomoći svakom početniku, jer su neophodni. Mnogo je još neotkrivenih, nepribilježanih i neobjavljenih nepoznanica. U diplomskim radnjama naših studenata na visokoškolskim ustanovama koje sam imao čast upoznati i vrednovati, uvijek sam osjećao njegovu dobrotomjenu pomoć i brigu.

Marinov je sin profesionalni karate-športaš, svjetski prvak u tzv. „Kum-fu“ stilu, a kći Klara radi kao odgojiteljica u santovačkom vrtiću.

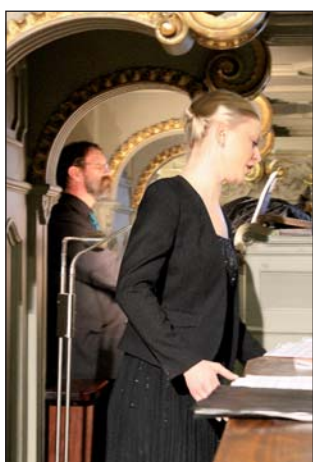
Marinu Velinu za priznanje njegove djelatnosti, na prijedlog DSJS-a, dodijeljena je „Povelja ministarske pohvale“ (1980) i „Odlikovanje za životno djelo“ (2002). (Podatke smo preuzeli iz teksta njegova zemljaka, pjesnika i novinara Marka Dekića.) Odlukom Zastupničkog vijeća, 2013. godine dodijeljeno mu je odličje „Počasni građanin sela Santova“, koje mu je svečano uručeno 21. srpnja prošle godine u okviru Dana sela.

Đuro Franković

Santovačka folklorna grupa početkom 1960-ih

Uskrсни koncert u Budimpešti

U dupke punoj crkvi Svetoga Mihovila u budimpeštanskoj Vackoj ulici 27. travnja oglasili su se zvuci orgulja i milozvučnim glasovima ispunila se crkva. Naime u organizaciji Veleposlanstva Republike Hrvatske i Centra za kulturu Novi Zagreb, uskrсни su koncert održali sopranistica Martina Klarić i umjetnik na orguljama Mario Penzar. Toga su se dana okupili predstavnici diplomatskih predstavništava nekoliko država u Mađarskoj i Hrvati glavnoga grada te njegove okolice. Tijekom večeri izvodile su se skladbe Cecchionia, Pulitia, Mozarta i Magdića. Mlada umjetnica Martina

Klarić, rodnom iz Šibenika, diplomirala je pjevanje na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Dobitnica je dviju nagrada na Državnome natjecanju učenika glazbe i plesa, iza nje su operne uloge slavni svjetski skladatelja. Kao solistica često surađuje s Hrvatskim baroknim ansamblom te je članica ansambla Responsoriuma. „Jako sam iznenađena kako u središtu Budimpešte čujem hrvatski jezik, bila mi je čast pjevati pred hrvatskom publikom u Mađarskoj. Jako sam sretna i zadovoljna večerašnjim nastupom. Bio bi mi pravi izazov pjevati skladbu mađarskoga skladatelja“ – reče za naš tjednik mlada sopranistica Martina Klarić.

Istaknuti hrvatski orguljaš Mario Penzar diplomirao je orgulje na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, a usavršavao se na Visokoj glazbenoj školi u Beču. Iza oba umjetnika mnoštvo je inozemnih nastupa, te im ovo nije prvo gostovanje u Mađarskoj. Uskrсни je koncert bila iznimna glazbena poslastica ljubiteljima operne umjetnosti.

Kristina Goher

Maturanti budimpeštanske Hrvatske gimnazije u rezidenciji hrvatskoga veleposlanika u Mađarskoj

Nezaboravan susret, oživjela stara tradicija ispod slike maturanata

Hrvatski veleposlanik u Mađarskoj *Gordan Grlić Radman* 29. travnja primio je u rezidenciji Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti maturante budimpeštanske Hrvatske gimnazije. Oživio je nekadašnji običaj koji je bio za vrijeme diplomatske misije u Mađarskoj (1996–2000) hrvatskoga veleposlanika Zdenka Škrabala. Tom je prigodom hrvatski veleposlanik Radman u nazočnosti diplomatskog osoblja, ravnateljice škole *Ane Gojtan*, bivše ravnateljica i predsjednice Hrvatske samouprave grada Budimpešte *Anice Petreš Németh* te razrednice i doravnateljice škole *Marije Šajnović* uručio darove *Petri Beloberk*, *Danijelu Čičku*, *Dalmi Perak*, *Andreji Čepelsigeti*, *Lauri Tišlerić*, *Andriji Nađu*, *Šari Novak*, *Enditi Temaj*, *Szabolcsu Szilágyiu*, *Esteri Meršić* knjigu na hrvatskom i mađarskom jeziku „Hrvatske narodne nošnje“ i nekoliko hrvatskih naslova maturantima budimpeštanskoga HOŠIG-a, *Blaž Kelemen* i *Danijel Vojnić* zbog inih obveza nisu nazočili. Svi su učenici 12. razreda prvi put bili u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Budimpešti. „Bit će nam jako drago ako ćete cijeliti što ste završili hrvatsku gimnaziju, da vidimo u vas ljude koji će promicati mađarsko-hrvatske odnose. Apeliram na vas da budete promotori tog pozitivnog odnosa, da i vi investirate u to. Nemojte zaboraviti da uvijek mali krugovi stvaraju velike, i što više krugova, to bolje“ – reče među ostalom u pozdravnome govoru hrvatski veleposlanik Radman. Jedno iskustvo koje će uroditi plodove, te možda idućih godina upriličiti će se susreti i s učenicima hrvatskoga jezika drugih škola. Večer je protekla u prijateljskom ozračju uza svirku tamburaškoga sastava budimpeštanske Hrvatske škole.

Kristina Goher

KERESTUR – Iako smo već iza uskršnjih blagdana, ne smijemo izostaviti događaj za koji smo saznali s malim zakašnjenjem, naime radi se o neobičnom darivanju koje prof. dr. Karlo Gadanji čini svake godine povodom uskršnjih blagdana u Keresturu. Ni ove godine nije zaboravio na vrtičku djecu i učenike, a ni na djelatnike raznih ustanova, čak ni na novinarku MCC za regiju Pomurje. Umalo 250 uskršnjih paketa podijelio je djeci i odraslima, kako bi im na taj način uljepšao blagdansko vrijeme. Bivši Keresturac, za djecu samo Karči bači, nikad ne zaboravlja na svoje rodno mjesto, bio bi dugačak popis onih darova kojima je obradovao Keresturce.

KANIŽA – Dana 28. travnja održana je završna konferencija zajedničkog projekta kaniškog kampusa Sveučilišta Pannon i Visokoga gospodarskog učilišta u Križevcima. Projekt je ostvaren u okviru europskog operativnog programa čiji je cilj bio podupiranje visoko kvalificiranih stručnjaka kako bi pronašli svoje radno mjesto u pograničnoj regiji. Ustanove u okviru projekta osmislile su metodologiju programa akademske razmjene vezane za stručnu praksu studenata. Dr. Zoltán Birkner, ravnatelj kaniške ustanove, na završnoj konferenciji sažeo je ostvarene aktivnosti projekta u okviru kojeg je došlo do razmjene studenata, izrađena je dokumentacija o optimalnom načinu razmjene te organiziranjem raznih priredaba ostvarena je mrežna platforma na kojoj poduzeća mogu uspostaviti međusobne veze.

9. Sastanak hrvatske katoličanske mladine u Dubrovniku

Gradišćanska delegacija med diozimatelji: „Donesli smo Vam srce i molitvu!”

– Hvaljen budi Jezus Kristuš! Mi smo Gradišćanski Hrvati iz Mađarske! Nimamo ni zlata, niti srebra, donesli smo Vam srce i molitvu – s timi riči je predstavila Zorica Moricz-Timar, peljačica grupe, a ujedno i vjeroučiteljica, vlašću delegaciju od osamnaest mladih ljudi iz Petrovoga Sela i Narde, na 9. Susretu katoličanske mladine u Dubrovniku. Ovo spravišće ljetos je organizirano pod motom «Na slobodu pozvani», na kom se je okupilo više od 40 000 ljudi u fari domaćina, dubrovačkoga biskupa dr. Mate Uzinića. Naime, krajem prošloga miseca mladi Petrovišćani i dvi Nardanke su se otpravili na daleki put, u Dubrovnik, kade su zastupali ne samo Gradišćance nego i sve mlade Hrvate iz cijele Ugarske. Zahvaljujući jur prlje uspostavljenim prijateljskim vezam ognjogascev, gradišćanska ekipa je 25. aprila, u petak, pogledala Nacionalni park Krka, posjetila otok Visovac, a drugi dan je nastavila svoj put u godinasti Dubrovnik. Biškupski blagoslov, maše, upoznavanje s drugimi mladimi ljudi i cijela atmosfera skupa sa znamenitosti prekrasnoga grada, bili su dojmiljivi za sve naše diozimatelje, ki su se umjesto nedilje, jedan dan kasnije vratili u svoju Pinčenu dolinu, naravno, počvršćeni u vjeri, neki i u jeziku, ali svi, svakako puni s novimi doživljaji.

Zorica Moricz-Timar pozdravlja skup u nazočnosti biskupa mons. Mate Uzinića

Pred četirmimi ljeti je Zoltan Škrapić s prijateljij sudjelovao na katoličanskom susretu mladih u Zadru, ki je ovo ljetos kod farnika Pinčene doline, Tamása Várhelyia inicirao da ljetos i službeno se daju diozimati naši mladi na tom velikom vjerskom okupljanju. Na listi prijavljenih su se brzo našla imena iz Petrovoga Sela i Narde i dva kombiji su se ganuli 25. aprila, u petak, u ranoj zori prema Jadranskomu morju. Duga ljeta su petrovski ognjogasci jur u kontaktu s fajbegari u Dubravica, a i s franjevci na Visovcu, tako zahvaljujući domaćinom Ivi Baniću i fra Stojanu, Gradišćanci su se mogli upoznati sa zanimljivosti otoka Visovca, napravili su brodom izlet na rijeki Krki, a mogli su se prošetati i na ulica bajnoga gradića Skradina. Drugi dan su nastavili put do Dubrovnika, kade je točno napodne bilo na Stradunu otvaranje katoličanskoga spravišća,

kamo su dospili jezero i jezero mladi ljudi iz svih krajev Hrvatske i dijaspore. Od 17 uri je bilo mašno slavlje, na-

žalost, ponovo u godini, ka je prepričila i daljnje upoznavanje s gradom i drugimi ljudi. Gradišćanci su bili smješćeni u samostanu Sv. Vinka na kapelici, čisto blizu Staroga grada i Straduna, u kom su našli i opaticu ka je četiri ljeti boravila u

Iznad Dubrovnika

U samostanu s domaćini

Gradišću, u Austriji. Hudo je došla nedilja, ka je jur umjesto godine, sa svojom toplinom milovala diozimatelje 9. Sastanka pri maši i svečevanju, u okviru česa se je i peljačica gradišćanske grupe obratila mnoštvu ljudi, a nje riči je sprohadjala nepozabljiva ovacija. „Kušanje” Jadranskoga morja, kratka šetnja na tvrđavi, kupovanje malih suvenirov pak je najpr dogovorena ura odlaska već daleko prošla kad je grupa konačno krenula na put, dokle je s drugoga smira na Visovac putovalo crikveno izaslanstvo na konferenciju, tako je mjesto spravišća postalo Skradin, kade su se mladi i našli s petrovskim farnikom i prenočili su ter samo sutradan došli domom. Kako je rekla Zorica Moricz-Timar, u vjeri i hrvatstvu počvršćeni mladi putnici jur najpr planiraju, kako će za trimi ljeti sudjelovati na jubilarnom, 10. Susretu hrvatske katoličanske mladine, u Vukovaru.

-Tiho-

Foto: Zorica Moricz-Timar

SANTOVO – Krv je jedini nezamjenjivi lijek, a služi spašavanju ljudskih života i liječenju raznih bolesti. Darivanje krvi u svrhu liječenja drugih ljudi jedan je od najplemenitijih čina i odgovornosti pojedinca prema svojim sugrađanima. Prikupljanje krvi od dobrovoljnih darovatelja u nas provodi se u određenim medicinskim središtima, ili organizirano po naseljima. Tijekom jednog darivanja obično se daruje 500 ml krvi, koja se preuzima u transfuzijske vrećice. Među ostalima, ambulanta Bajske bolnice, s mjesnom udrugom Crvenoga križa, i u Santovu redovito organizira «akciju» darivanja krvi pod stručnim nadzorom medicinskih sestara. Nedavno se pozivu odazvalo 27 Santovaca, od kojih je bilo 23 davatelja krvi. Tom je prigodom uzeto sveukupno 10,35 litara krvi. Na slici jedan od dragovoljnih darovatelja Đorđe Baltin, kojemu je ovo bilo 11. darivanje krvi.

ŽELJEZNO – „Dobar dan, Hrvati“ je naslov emisije na hrvatskom jeziku kod austrijske televizije ORF, ka se emitira jur 25 ljet duго. Naime, 2. aprila 1989. ljeta su dobili Gradišćanski Hrvati u Austriji svoj program na hrvatskom jeziku, i odonda hrvatska redakcija svaku nedilju se javlja i informira svoje gledatelje o zbivanjima gradišćanskoga naroda. Pri likom jubileja održat će se svetačnost 14. majuša, od 18.30 uri, u sjedištu ORF Gradišće u Željeznu (Buchgraben 51).

BUDIMPEŠTA – U subotu, 10. svibnja, u 19,30 sati, u sklopu Budimpeštanskog festivala dokumentarnih filmova «Budoku», u Toldievu kinu (1054 Bajcsy-Zsilinszkyeva cesta 36-38) prikazat će hrvatski dokumentarni film Nebojše Slijepčevića «Gangster te voli» (uz mađarski i engleski prijevod). Radi se o dugometražnom filmu, o ljubavnom posredniku iz Imotske krajine.

IZVAR, BOJEVO – Hrvatske samouprave u tim šomoškim naseljima 17. svibnja organiziraju Dan Europske Unije Hrvata u Mađarskoj. Dan počinje u 14 sati svetom misom na hrvatskom jeziku u mjesnoj crkvi, a nastavlja se u 16 sati s kulturnim programom. Nastupaju: učenici izvarske osnovne škole, Društvo izvarsko-bojevskim umirovljenika, Pjevački zbor Molve iz Molva, KUD Ferdinandovac iz Ferdinandovca, Ženski zbor «Korjeni» iz Martinaca, Pjevački zbor Širine iz Novog Virja, KUD Drava iz Lukovišća. Slijedi druženje, bal.

III. Međunarodni glazbeni festival «Martince»

Ženski pjevački zbor Korjeni, Orkesatr Drava, načelnik Martinaca Levente Varnai i urednica MTVA Renata Balatinac

U organizaciji martinačke Seoske i Hrvatske samouprave te KUD-a «Martinci», u martinačkoj športskoj dvorani ove godine 30. travnja održan je III. Međunarodni glazbeni festival «Martince» s brojnim izvođačima. Prohladno i kišovito vrijeme kao da je preplašilo moguću publiku, pa se u odnosu na protekla dva Festivala okupio manji broj gledatelja, ali je raspoloženje i ovoga puta bilo na visini. Među uzvanicima našli su se konzul gerant Ružica Ivanković, predsjednik HDS-a Mišo Hepp, koji je i otvorio Festival, predsjednik SHM-a Joso Ostrogovac, predsjednik Zajednice podravske Hrvata Jozo Solga, prijatelj iz Sopja, Virovitičko-podravske županije, okolnih naselja, i šire, brojni Hrvati i njihovi prijatelji... Nazočne su pozdravili uime domaćina martinački načelnik Levente Varnai i predsjednica Hrvatske samouprave Đurđa Sigečan, a kroz program Festivala vodila nas je urednica MTVA Renata Balatinac.

Festival je otvorio mjesni Ženski pjevački zbor «Korjeni», ovoga puta s blokom pjesama Hrvatskog Zagorja. Slijedili su Suhopoljski tamburaši. Oni su treći put nastupili na martinačkom festivalu. Simpatični svirači i ovoga puta pokazali su majstorstvo tamburanja kojim se zalažu za očuvanje tradicionalne i kulturne baštine, ali i vrsnu promidžbu tamburaške glazbe. Sve omiljeniji lukoviški Orkestar Drava četvrti je naraštaj svirača KUD-a Drava. Ponose se i nagradom iz 2010. godine, nagradom Najomiljenijeg interpretatora u barčanskoj regiji. Što reći o sastavu Podravka koji je na sceni već dvadeset godina. Iza sebe imaju bezbroj nastupa. Uz to nisu zaboravili na Kulturno-umjetničko društvo Martince ni na Ženski pjevački zbor «Korjeni», čiji su pra-

teći sastav. Iza njih su i nastupi na Festivalu „Zlatne žice Slavonije“ u Požegi i na festivalu „Pjesme Podravine i Podravlja“ u Pitomači, gdje su nastupili s autorskom pjesmom „Pitoma Podravina“, za koju je tekst napisala Kristina Gregeš Pandur, a autor glazbe i aranžmana je Levente Vármai.

Mohački Orkestar Šokadija njeguje tradicijsku tamburašku glazbu Hrvata u Mađarskoj i svome gradu. Vrsni tamburaši, na čelu sa Zoltanom Horvatom, imaju iza sebe i jedan izvrstan studijski album, a publika, gdje god se pojave, čeka ih širokih ruku. Tako je bilo i ovoga puta na III. Međunarodnom glazbenom festivalu «Martince». Antun Mikić Buco u Martince je stigao iz Sopja. On je zaljubljenik u glazbu podravskoga kraja. Sam piše i snima svoje pjesme posvećene rodnome kraju i rijeci Dravi. Simpatični dečki, njih četverica sastava Simpa band stigli su iz Đurđevca, a Grupa Viva prevalila je daleki put od Splita do Martinaca, ali, kako kažu Toni, Stipe, Salvador, Zrinka i Bilan, nisu žalili. Viva je poznata u svome kraju, a nastupala je i na Šibenskom festivalu na Hrvatskome radijskom festivalu na Dori i Splitskom festivalu, surađivala i s Giulianom, snimila duet s Tomislavom Bralićem. I oduševila publiku III. Međunarodnog glazbenog festivala «Martince». Sastav Prva liga osječka je glazbena skupina koja njeguje prijateljstvo s glazbenicima iz Martinaca i čijim je posredovanjem i Viva dospjela u Martince. Prva liga drugi put je nastupila na Glazbenom festivalu «Martince». Iza njih su brojne uspješnice (hitovi), nastupi i nagrade na brojnim festivalima. Izdali su dva albuma i potpisuju mnoštvo poznatih uspješnica.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica

Razglednica iz Hrvatske

Kuterevo

Kad se nakon Plitvičkih jezera prijeđe na drugu stranu Like, stigne se u Kuterevo, mjesto koje je posljednjih deset godina poznato po utočištu za medvjede. Hrvatska je jedna od rijetkih preostalih europskih zemalja s velikom populacijom smeđih medvjeda, a najveći broj njih obitava upravo na ličkom području. U Kuterevu se nalazi mali dio ukupne populacije od oko tisuću smeđih medvjeda u Hrvatskoj, a posebnost po kojoj se ističe jest to što se radi o medvjedićima zbrinutima pošto su ih napustile majke ili su se pak previše naviknuli na ljude i postali nesposobno za život u divljini. Utočište je otvoreno za posjete od proljeća do kasne jeseni.

Dan obitelji – 15. svibnja

Međunarodni dan obitelji proglasili su Ujedinjeni narodi 1989. godine, a u svijetu je prvi put obilježen 15. svibnja 1994. godine pod sloganom „Da obiteljski dan ne čine stvari, nego srdačni odnosi roditelja i djece“. U obitelji članovi su vezani ljubavlju, oni pomažu jedni drugima. Naravno, nijedna obitelj nije savršena, ali obitelj koja se drži zajedno, može pomoći svakomu svom članu da se osjeti ispunjenim, boljim, zadovoljnijim i sretnijim. Svatko od nas može dati svoj doprinos svojim vlastitim postupcima.

Za pametne i pametnice

Proljetne zagonetke

Njena je haljina crvene boje na kojoj crne točkice stoje, ponekad je sakriva trava dok na malom cvijetu spava.

Nježan i lijep kao cvijet, veseli je njegov let. Gdje je cvijeće, tamo lijeće... Ima krila, nije ptica, a bio je gusjenica.

Književni kutak

Marko Dekić

I JA IMAM...

I ja imam mamicu,
Ona mi je sve.
Veoma je volim,
Ne mogu bez nje!

I ja imam taticu,
Ponosim se njim,
Savjet njegov slušam,
Volim srcem svim!

I ja imam bakicu
Skromnu, brižljivu,
Lijepo mi je, veselo
Kada sam uz nju.

I ja imam djedicu,
Pognut je i suh,
Uvijek brine za nas,
Dobar je ko kruh.

Kaniški tamburaši uživaju u sviranju

Šest kaniških dječaka hrvatskog podrijetla, koji su 2007. godine prvi put uzeli u ruke tambure, sada su već zgodni mladići s tamburom u ruci i sa sedam godina iskustva sviranja. Adam Havaši, Akoš Havaši, Balint Horvat, Norbert Lukač, Daniel Mirko i Mate Vargović svirači su kaniškoga Tamburaškog sastava u pravom smislu riječi, jedinog sastava takve vrste glazbe u gradu. U njegovu razvoju mnogo je pomogla Hrvatska samouprava grada i učitelj glazbene umjetnosti Žolt Trojko.

Članovi kaniškoga Tamburaškog sastava: (slijeva) Daniel Mirko, Norbert Lukač, Akoš Havaši, Adam Havaši, Balint Horvat, Mate Vargović

Neki kažu da je u braku sedma godina doba krize, ali kod kaniških tamburaša sedma godina „braka“ jest godina učvršćivanja, volje za još bolji rad. Kaniški tamburaši nakon sedam godina osjećaju užitek sviranja, kada već ne trebaju pripaziti na svaku žicu, na svaki pokret ruku, nego im je sviranje pravo uživanje. Zamijetili su to mnogi i sve češće imaju pozive na razne priredbe. Česti su izvođači kaniških manifestacija, a i drugih u regiji. Mogućnost učenja tamburice pokrenula je Hrvatska samouprava, na čelu s predsjednicom Marijom Vargović, misleći kako će preko glazbe privući mladež u hrvatski kulturni život grada. Nije se prevarila premda godine učenja nisu bile lagane ni za organizatoricu ni za učitelja glazbe Žolta Trojka, a najteže je bilo tamburašima. Mnogo vježbanja, žuljeva na prstima, strpljenja i ustrajnosti.

Desetogodišnji i dvanaestogodišnji dječaci, koji su se početku prijavili na učenje tamburice, svi su od hrvatskoga podrijetla. Sviranje tamburice počeli su s unajmljenim glazbalima, a Hrvatska samouprava postupno je kupovala glazbala. Svirači i danas redovito vježbaju, najmanje tjedno dva puta. Jedan put s učiteljem, a drugi put sami. Nije im preteško uskladiti vrijeme,

naime osim jednog člana koji studira u drugom gradu, svi žive u Kaniži. Svaki od njih želio bi postati izvrstan svirač, kako oni kažu, barem poluprofesionalac.

Akoš Havaši, ove godine maturant, svira bisernicu, njegova tamburaška karijera započela je tako da su mu roditelji pjevali u kaniškome zboru. Upočetku nije imao volju svirati, tek ga je mama nagovarala, bilo mu je muka ići na probe, ali kada je već donekle svladao instrument, dobio je volju. Danas i doma često svira, na radost obitelji. Priča njegova starijeg brata Adama slična je, on je najstariji u skupini, ima 21 godinu, a izabrao je bajs. Uz rad i učenje odvaja vremena i za sviranje. Želio da tamburaški sastav postane izvrstan. Tijekom sviranja u sastavu naučio je kako se treba usredotočiti, sabrati se kada treba. Za njega u učenju tamburice velik zamah dao je tamburaški tabor u Gradišću.

Balint Horvat pohađa i glazbenu školu, gdje svira trubu, no zavolio je svirati i kontru. Kaže da mu je tambura bliže k srcu jer to je društveno glazbalo, i osjeća da s njim jače iskazuje svoju vezu s hrvatskom kulturom. Najviše sluša tamburašku glazbu. Najveći mu je doživljaj bio svirati kada su u Kanižu došli iz Zadra i bili oduševljeni tamburaškom glazbom.

Norbert Lukač svira na braču, a u glazbenoj školi uči svirati i violinu. Podjednako voli i jedno i drugo glazbalo, ali se raduje kada idu na nastupe s tamburaškim sastavom, jer je sa članovima prijatelj i uvijek se dobro osjećaju skupa.

Danijel Mirko student je na Agrarnom fakultetu u Keszthelyu, svira basprim. On sada ne stigne na svaku probu, pa mu i nedostaje, ali kaže da vikendom pokušava sve nadoknaditi. Vrlo voli društvo i nada se da će još moći dugo zajedno svirati s njima.

Mate Vargović bio je među prvima, imao je deset godina kada je počeo svirati tamburu, no upočetku osjećao je teret, nije mu se dalo vježbati. Jednom je pomoću interneta počeo vježbati pjesmu Zvonka Bogdana, on mu je postao uzor u sviranju. Mate osim tambure uči svirati i harmoniku, odlazi u Prelog (Hrvatska) učiti kod Ljubice Črnc. Ljubav prema harmonici mu se rodila kada je slušao Serdahelca Štefa Prosenjaka, koji je uvijek svirao s ljubavlju. Mate prilikom sviranja uživa u tome da gleda reakcije slušatelja, njemu je vrlo važna uzvratna informacija. Ako se publici sviđa glazba, onda mu to daje golemu motivaciju. Smatra da je glazba međunarodni jezik koji svatko može razumjeti i uživati bez obzira odakle je, koji jezik govori.

Svirači kaniškoga Tamburaškog sastava ne govore hrvatskim jezikom, ali kažu da podosta razumiju. Svi su od njih izrazili želju da ga nauče. Mate bi volio otići u Hrvatsku na godinu dana da dobro usvoji hrvatski jezik, pa razmišlja o stipendiji u okviru programa Croaticum.

Tamburaški sastav na svom repertoaru ima već više od dvjesto pjesama, od pomurskih do pjesama drugih naših hrvatskih regija, te poznatih hrvatskih tamburaških sastava. Često su pratnja pjevačkome zboru, a sve češće ih pozivaju na samostalan nastup. Mladići su se u zadnje vrijeme ohrabрили i počeli uz glazbu i pjevati. Na pitanje osjećaju li se pripadnikom hrvatske narodnosti, nisu znali kako bi odgovorili. Obožavaju hrvatsku glazbu, sudjeluju na mnogim programima hrvatske narodnosti, ali osjećaju da bi pripadnost trebali potvrditi i znanjem hrvatskoga jezika.

Pimo čitatelja...

„...naša zajednica još nije zrela da politizira kako bi trebala“

Navedeni zaključak izgovoren je na izvanrednoj skupštini Hrvatske državne samouprave, kada su se analizirali parlamentarni izbori. Nakon što sam pročitao tu tvrdnju, pokušao sam odgonetnuti na koga se odnosi. Odnosi se na sve nas koji sebe smatramo Hrvatima ili na naše „političare“ koji nas zastupaju, odnosno koji određuju neke pravce načina politiziranja. Bilo je izrečeno dosta primjedaba na račun izbornog zakona, ali sada nemojmo o tome. Više me zanima kojom se metodom, tehnikom koristilo naše najviše političko tijelo, kako bi pridobilo što veći broj naših birača, odnosno glasača, jer izbora nije bilo. O tome sam već pisao da je do sastavljanja hrvatske liste došlo putem neke „tajne procedure“ jer ni neki zastupnici, odnosno članovi Skupštine nisu znali kako je lista stvorena. Sigurno se već i onda pretpostavljalo da smo nezreli za politiziranje, pa nema potrebe ni pitati članove naše „zajednice“, što potvrđuje i činjenica da se nije održao nijedan skup na kojem bi se ponudila prilika za predlaganje kandidata za sastavljanje liste. A o tome da i ne govorimo da nakon što je sastavljena, kandidati što su učinili da se približe biračima, da iznesu svoj politički stav, koji će zastupati u Parlamentu. Kako čitam u Hrvatskom glasniku, za kampanju je bilo 21,2 milijuna forinti. Kuda koliko je utrošeno, zasada još nije transparentno. Navodno jednu stavku čine jumbo plakate koje su trebale skrenuti pozornost naših ljudi na hrvatsku listu. Navodno, takvi su reklamni prostori bili popularni tijekom cijele predizborne kampanje, pa su se i stranke borile kako bi si osigurale površine na frekventnim mjestima. Vjerojatno takvu su „borbu vodili“ i naši kandidati kada su uspjeli osigurati reklamni prostor u Palinu. (Za one koji ne znaju,

Palin je predgrađe Nadkaniže.) Za ostale plakate ne znam, ali ni taj plakat nisam vidio, nego sam o njemu čuo od znanaca iz Kaniže. Ta je činjenica za razmišljanje samo zato što to naselje baš i nije poznato po tome da je gusto naseljeno Hrvatima. Koja je bila svrha, to valjda znaju oni koji su politički dovoljno zreli, odnosno koji su tu odluku donijeli. Novac je trebalo nekako potrošiti. I tu ide činjenica da je pohvalno da su se za to koristili i naši mediji. Tako i Hrvatski glasnik, koji je na cijelim stranicama pokušao pozvati birače.

Ne znam trenutno koliko Hrvatski glasnik ima pretplatnika, ali ne vjerujem da taj broj dostiže broj kućanstava u kojima žive Hrvati. Toga sam se sjetio onda kada sam pročitao navedenu cifru (21,2 milijuna Ft), i počeo računati. Ako pogledamo cijenu jednog broja, koja je 200 Ft, u koliko kućanstava bi mogao dospjeti naš list, koji bi osim što bi služio predizbornoj kampanji, dobio i veliku reklamu u krugu naše zajednice, nudeći joj svoj kompletan sadržaj. Uzmimo jedan primjer, koji nije teško izračunati, od 10% kampanjskog novca jedan broj Hrvatskoga glasnika dospio bi na 10 600 adresa, itd.

Kako čitam u našim novinama, u istom izvješću iz kojeg sam već citirao, urednica pretpostavlja „ozbiljne političke probleme vrhovnoga političkoga tijela Hrvata u Mađarskoj“, na što predsjednik odgovara da se s time ne slaže, ističući da „ima ljudi koji protiv nas politiziraju, a to su Hrvati, koji su u danim naseljima ucjenjivali i podcjenjivali birače, pozivali ih da ne glasuju za hrvatsku listu“. Dosta su to teške riječi, ali i to je jedan način prebacivanja odgovornosti, osobito u političkim krugovima. Neuspjeh se pripisuje drugima, a uspjeh je osobna zasluga.

Ladislav Gujaš

FANCAGA, BAJA – U organizaciji Fancaške osnovne škole, 10. svibnja priređuje se već tradicionalno Markovo. Ove godine program počinje folklornim programom u 16 sati na otvorenome, na trgu između dviju školskih zgrada, u Ulici Templom. U programu sudjeluju fancaška vrtićka djeca i učenička folklorna skupina, pjevački zbor Kluba fancaških umirovljenika, Bajski tamburaši i pečuški KUD „Tanac“. Slijedi tradicionalno otvaranje bačve vina. Od 15 sati na školskome dvorištu počinje gastronomsko natjecanje. Markovo završava glazbenom i plesnom zabavom u 20 sati. Za dobro raspoloženje pobrinut će se bajski Orkestar „Čabar“.

Croatia Non-profit Kft.
srdačno Vas poziva na

OTVORENI DAN Medijskog centra Croatica

koji će biti održan
u Budimpešti, 15. svibnja,
s početkom u 11 sati

- 11.00 Čitajte Malu stranicu! Kviz Bernadete Blažetin i HOŠIG-ovih učenika
- 12.00 Svečano otvorenje
Ravnatelj Croatice Čaba Horvath
Glavna urednica Medijskog centra
Croatia Branka Pavić Blažetin
- 12.30 Predstavljanje Medijskih platforma
Medijskog centra Croatica
- 13.30 O novinarstvu i pjesništvu s Timeom Horvat
- 14.00 Vi pitate, MI odgovaramo

U sklopu Dana uza stručno vodstvo zainteresirani mogu razgledati prostorije Izdavačkog poduzeća Croatica i upoznati se s radom uredništva Medijskog centra Croatica.

Croatia Non-profit Kft., 1065 Budimpešta,
Ul. Nagymező 68
Tel.: +36-1-269-1974;
faks: +36-1-269-2811;
e-mail: croatica@croatica.hu
www.croatica.hu

ČAVOLJ – U tome bačvanskom naselju nedavno su obnovljene klupske prostorije Nogometnoga kluba «Čavolj» – obavijestio nas je predsjednik Hrvatske samouprave Stipan Mandić, bivši čavoljski nogometaš, trener i klupski dužnosnik. Projekt vrijedan 17 milijuna forinta ostvaren je najvećim dijelom s potporom preko natječaja LEADER programa bačke regije, tri milijuna forinta dobili su od Mađarskoga nogometnog saveza, uz vlastiti udio samouprave naselja od četiri milijuna forinta. Obnova uključuje osuvremenjivanje svlačionica, vodenoga bloka, rasvjete i kamine. Nakon pozdravnih riječi i svečanoga govora načelnika Jánosa Berte, obnovljene klupske prostorije predao je parlamentarni zastupnik okruga Róbert Zsigó. Svečanosti koja je održana 23. ožujka nazočilo je 130-ak mještana i gostiju, a novoobnovljenu zgradu i okupljene blagoslovio je čavoljski župnik. Nakon toga odigran je i prijateljski susret s Borotom, čime su nove prostorije puštene u uporabu.

Program Hrvatskog kazališta za svibanj 2014. g.

- 8. svibnja u 19 sati A. Karagić: Svijest, Budimpešta
- 10. svibnja u 9 sati E. Kastner: Emil i detektivi, Selurince
- 11. svibnja u 18 sati A. Karagić: Svijest, Kašad
- 14. svibnja u 18 sati Lj. Ostojić: Uvijek moderna kapica – lutkarska igra, u okviru 16. Međunarodnog lutkarskog festivala «Zlatna iskra», Kragujevac
- 25. svibnja u 10.30 Lj. Ostojić: Uvijek moderna kapica – lutkarska igra, Osijek.

Isprika

Ispričavam se zbog nehotične pogreške u potpisu fotografije objavljene na 12. stranici 16. broja Hrvatskoga glasnika od 24. travnja u napisu *Santovo – Ove godine uskršno trodnevlje na hrvatskom jeziku*. Naravno, na slici staratelj Joza Mandić nosi Isusov drveni kip, a ne kako je napisano Gospin kip.

S. B.

STARIN – Samouprava toga sela srdačno Vas poziva na međunarodnu smotru folkloru Dravsko proljeće, 17. svibnja. Manifestacija je poticaj starijske hrvatske zajednice i Općine Sopje iz Hrvatske, koja predstavlja očuvanje običaja, pjesama, plesova, kulture i jezika Hrvatskog naroda radi prenošenja na mlađe naraštaje. U mjesnom domu kulture (Kossuthova 106) u popodnevnim satima nastupat će sopjanski KUD-ovi, starinski KUD Biseri Drave, glumac Stipan Đurić i KUD Tanac iz Pečuha. Počasni gost priredbe bit će Zsolt Tiffán, parlamentarni zastupnik. Tijekom povorke kroza selo uz pjesmu i ples gosti će imati priliku kušati slasna jela i pića domaćina. Nakon programa slijedi druženje i ples uz «Podravkinu» glazbu.

MOHAČ, KESZTHELY – Kulturna smotra pod nazivom «Kestheljske svečanosti Helikon» koja se priređuje svake dvije godine za srednjoškolce u Zadunavlju, ove je godine održana 24–26. travnja. U 18 umjetničkih kategorija produkcije je vrednovao priznati stručni ocjenjivački sud. Posrijedi su Svečanosti utemeljene još 1817. godine, ali su ubrzo ukinute, a poslije pokušaja početkom 20. stoljeća, konačno su obnovljene 1958. godine u povodu 140. obljetnice pokretanja. Međuvremeno Svečanosti su doživjele razne izmjene, a od 1992. održavaju se u suorganizaciji 20-članog Organizacijskog odbora i Prosvjetnog središta «Károly Goldmárk», uza sudjelovanje dragovoljaca (pojedinaца i ustanova), te potporom brojnih podupiratelja. Na tome natjecanju već dugo godina redovito sudjeluju i članovi KUD-a «Mohač» kao predstavnici Mohačke gimnazije «Károly Kisfaludy». Na «Svečanostima Helikon 2014» sudjelovalo je 128 srednjih škola iz 50 naselja, s 3300 učenika sudionika, uz 300 popratnih i 500 natjecateljskih programa, koji su organizirani pomoću 700 dragovoljaca. Kako nas je ukratko obavijestio voditelj KUD-a «Mohač» Stipan Filaković, učenici Mohačke gimnazije «Károly Kisfaludy» u kategoriji folklor osvojili su zlatnu medalju (kvalifikaciju) i veliku nagradu kategorije. Tako su 26. travnja s koreografijom šokačkih plesova nastupili i u popodnevnom gala programu.

VII. državna kulturna turneja u Kukinju

Kulturne turneje među regijama u Mađarskoj ove će godine biti između Šomođske i Baranjske županije. Barčanski KUD „Podravina” 17. svibnja 2014. godine gostuje u Kukinju. U domu kulture, s početkom u 19 sati možete pogledati Podravsko prelo i splet podravskih plesova u pratnji pečuskoga Orkestra Vizin.

BUDIMPEŠTA – U Raktárszínházu operetnog kazališta (Budimpešta VI., Ul. Nagymező 17) u četvrtak, 8. svibnja, u 19 sati s pučkim igrokazom „Svijest” bunjevačko-hrvatskoga pisca Antuna Karagića gostuje pečusko Hrvatsko kazalište. Ulaz je slobodan. Priredba se ostvaruje s novčanom potporom Hrvatske samouprave grada Budimpešte.

KISEG; LJUBLJANA – Hrvatsko društvo Ljubljana i Hrvatsko kulturno društvo Međimurje–Ljubljana organiziraju 16. majuša, u petak, početo od 18 uri, III. Sabor hrvatske kulture u Ljubljani. Priređuje se festival „Kultura povezuje Hrvate” u Kosovelovoj dvorani Cankarjevoga doma. Nastupaju: HKD Međimurje; Ljubljana, HKUD „Komušina” Škofja Loka, Jačkarni zbor Zora iz Kisega, KUD Sveti Antun, Karlovac i skupina učenika hrvatskoga jezika u Sloveniji.

PETROVO SELO; PINKOVAC – Kako nas je informirao Leo Radaković, načelnik Pinkovca, ove subote dojt će u petrovskom Ognjogasnom domu do svečanoga prikdavanja brojnih kacigov, ke daruje Dobrovoljno ognjogasno društvo Pinkovca petrovskim ognjogascem. Uz pinkovačkoga liktara, Simon Sinković stari i Manuel Radaković novi zapovjednik će pozdraviti kolegare svoje partnerske općine. 4. majuša se svečuje Dan i patronuša fajbegarov Sv. Florijan, tako da još mirno moremo zeti ovu dobrovoljnu ponudu Pinkovčanov za stručnu opremu gestom spomenutoga svetka. Poznato je, kako su Petrovo Selo i Pinkovac lani svečevali desetu obljetnicu partnerstva.

PETROVO SELO; BUDIMPEŠTA; KOLJNOF – U prošlom broju Hrvatskoga glasnika krivo je objavljeno vrime nastupa petroviskoga Igrokazačkoga društva u Budimpešti, zato ovput ispravljamo tu pogrišku. Naime, Hrvatska samouprava XII. okruga u Budimpešti srdačno poziva sve ljubitelje kazališća 9. majuša, u petak, od 19 uri u Croaticu (Budimpešta, VI. Nagymező ulica 68) na predstavu komedije u tri čini i pod naslovom „Inka zlato”, iz pera Mirka Sinovca, pod režijom Ane Škrapić-Timar. Petrovišćani ov vikend dalje putuju u Koljnof, 11. majuša, u nedilju, od 16 uri začeto predstaviti će ov igrokaz i koljnofskoj publiku, na poziv mjesne Hrvatske samouprave.

SAVEZ HRVATA U MAĐARSKOJ POZIVA ČLANSTVO NA SKUPŠTINU

VRIJEME: 17. SVIBNJA 2014. GODINE

MJESTO: PEČUH, HRVATSKI VRTIĆ, OSNOVNA ŠKOLA, GIMNAZIJA I UČENIČKI DOM (PEČUH, SZIGETI ÚT 97)

DNEVNI RED:

1. **IZVJEŠĆE O RADU U 2013. GODINI**
2. **FINANCIJSKO IZVJEŠĆE ZA 2013. GODINU**
3. **RADNI PLAN ZA 2014. GODINU**
4. **FINANCIJSKI PLAN ZA 2014. GODINU**
5. **PROMJENE STATUTA**
6. **JESENSKI IZBORI 2014. GODINE**

NE BUDE LI SKUPŠTINA IMALA KVORUM, ONA SE S ISTIM DNEVNIM REDOM, NA ISTOME MJESTU ZA 10.30 SATI PONOVO SAZIVA.

IZVJEŠĆE O RADU SAVEZA HRVATA U MAĐARSKOJ ZA 2013. GODINU

UVOD

U proteklome razdoblju najvažniji je događaj glede narodnosnih zajednica u Mađarskoj, prihvaćanje temeljnoga zakona i zakona o pravima narodnosti, koji su utjecali na naobrazbu na hrvatskome jeziku, na njegovanje i očuvanje kulturnih dobara, jačanje narodnosne pripadnosti, izborna prava, izmjene načina podupiranja narodnosnih samouprava i organizacija, odnosno djelatnost glasila (medija).

Mađarski je parlament 19. studenoga 2013. godine sa znatnom većinom glasova prihvatio Izvješće o položaju narodnosti u Mađarskoj, koje obuhvaća već navedena područja. Prema Vladinim očekivanjima izmjene zakona pozitivno djeluju na slobodno izjašnjavanje o narodnosnoj pripadnosti, da su narodnosti državotvorni čimbenici.

Međutim izmjene će uveliko utjecati na daljnje dvostrane odnose sa susjednim državama, čije su osnovice i nadalje narodnosni mješoviti odbori.

Izvješće kao pozitivan primjer navodi rezultate zadnjega popisa pučanstva, prema kojima više se građana izjasnilo o narodnosnoj pripadnosti nego prijašnjih godina, i to zahvaljujući pozitivnom ozračju. Navodi kako od 2014. godine već i narodnosti mogu imati svoga zastupnika ili glasnogovornika u Parlamentu. Poželjne promjene pokazuje i plan proračuna za iduću godinu, prema kojem ne u znatnoj mjeri, ali će se povisiti financijska potpora narodnostima. Glede Hrvata u Mađarskoj, naglašeno je kako prema podacima popisa pučanstva 2011. godine, 23.561 osoba se izjasnilo pripadnikom hrvatske narodnosti (što je porast u odnosu na 14.345 godine 2001.), te 13.716 osoba izjasnilo se da im je materinski jezik hrvatski (što je pad u odnosu na 14.345 osoba godine 2001.).

U tome razdoblju Izvješća u naseljima gdje obitava hrvatska zajednica – po rezultatu izbora narodnosnih samouprava 3. listopada 2010. – u šest županija djelovalo je ukupno 127 mjesnih narodnosnih samouprava. U daljnjem Izvješće navodi proračunsku potporu Hrvatske državne samouprave, svojstva održavanja mreže ustanova, hrvatskih medija, pečuskoga Hrvatskog kluba, ulogu Croatice, neprofitnog d. o. o.-a za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost, dodatnu potporu narodnosnim samoupravama, odnosno obrazovni sustav od vrtića do sveučilišta koji djeluje po hrvatskom odgojno-obrazovnom programu.

Savez Hrvata u Mađarskoj naglašen je kao državna civilna organizacija hrvatskih etničkih skupina u šest regija Mađarske, kojoj je iz okvirnog iznosa za podupiranje narodnosne politike iz središnjega državnog proračuna putem natječaja 2011. godine dodijeljen iznos 3,2 milijuna forinti, 2012. godine 3,5 milijuna, 2013. godine 3 milijuna forinti. Kulturni život Hrvata u Mađarskoj, rad je regionalnih i mjesnih hrvatskih izvornih skupina, društava koji djeluju kao civilne organizacije.

Savez je kao član Tematske radne skupine za narodnosti u Radnoj skupini ljudskih prava pri Ministarstvu javne uprave i pravosuđa i u pismenom te usmenom obliku predstavio svoje mišljenje, prijedloge u vezi s narodnosnom političkom strategijom Vlade, odnosno sastavio dokument za državno izvješće za Okvirni ugovor o zaštiti prava narodnosnih manjina. Vlada Republike Hrvatske jeseni 2011. godine prihvatila je Zakon o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske glede odnosa Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske.

Sukladno tomu zakonu sastavila je Strategiju o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske u kojem navodi svoju „viziju“, „misiju“, „ciljeve“ i „zadac“ glede novčanog podupiranja Hrvata izvan Republike Hrvatske u nastojanjima očuvanja pripadnosti, kulture i materinskoga jezika, jačanju političkoga položaja, i zastupanja svojih interesa..

Vlada je u lipnju 2013. osnovala Savjet Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske u kojem hrvatsku zajednicu u Mađarskoj zastupaju predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp i dr. Franjo Pajrić.

Kratak opis stanja u uvodnome dijelu dokazuje kako Savez Hrvata u Mađarskoj ubuduće će imati veliku ulogu u izborima 2014. godine, treba iznova osmisliti zadac i svoju misiju. To zahtijevaju novi domaći zakoni i zakoni matične domovine, odnosno očekivanja Savezova članstva.

Savez Hrvata u Mađarskoj (u daljnjem tekstu Savez) rad 2013. godine obavljao je prema sastavljenom i prihvaćenom planu rada te planu poslovanja državnoga predsjedništva, te pod nadgledanjem Nadzornog odbora. Djelovao je prema načelima i odrednicama Statuta u šest ravnopravnih regija: Baranja, Bačka, Podravina, Gradišće, Budimpešta i Peštanska županija.

Najvažnija događanja 2013. godine – Sazivanje godišnje skupštine

Savez je godišnju skupštinu održao u 11. svibnja 2013. godine, u Baji. Sukladno Statutu predsjedništvo je dnevni red i dokumente skupštine objelodanio u Hrvatskome glasniku, broj 2, u svibnju, odnosno putem hrvatskih glasila skrenuo pozornost članova na mjesto i datum. Pogreška je bila što članstvu nije dostavljena pismena obavijest, stoga su se odazvali u malome broju.

Nazočni su prihvatili izvješće o radu za 2012. godinu, financijsko izvješće, izvješće Odbora za financije i nadzor, izvješće o neprofitabilnosti, odnosno plan rada za 2013. godinu i financijski plan.

Skupština je članom predsjedništva izabrala Ladislava Gujaša, predsjednika Društva Horvata kre Mure. Članstvo je zadužilo predsjedništvo za izradbu strateškoga plana za parlamentarne i izbore narodnosnih samouprava 2014. godine.

Hrvatski državni gastronomski i kulturni dan

Istoga dana, 11. svibnja 2013., na Petőfiu otoku u Baji priredeno je prvi Gastronomski i kulturni hrvatski dan. Na pozornici na otvorenom osim domaćih kulturnih skupina nastupio je kukinjski KUD „Ladislav Matušek“ i amaterski KUD „Silvije Strahimir Kranjčević“ iz Švicarske. Regije su se predstavile kulinariskim vještinama i svojim gastronomskim specijalitetima. Tijekom večeri u dupke punoj gradskoj kazališnoj dvorani priređen je koncert poznatog i omiljenog pjevača Miroslava Škore.

Priredbu je podupirao Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, i zagrebački načelnik Milan Bandić.

Državni Dan Hrvata

Lanjski je državni Dan Hrvata priređen 16. studenoga u Baji, u surorganizaciji Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj. Glavni su pokrovitelji Dana predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović i predsjednik Mađarske János Áder.

U crkvi Svetoga Antuna Padovanskog misu na hrvatskome jeziku služio je požeški nadbiskup dr. Antun Škvorčević, koncelebrirao fra Ivan Holetić iz Subotice. Priredba je nastavljena u kazališnoj dvorani. Nakon prigodnih govora Savez Hrvata u Mađarskoj, Hrvatska državna samouprava, hrvatske samouprave Bačko-kiškunske, Baranjske i Šomođske županije oprastali su se od Ljiljane Pancirov, generalne konzulice Republike Hrvatske u Pečuhu, jer joj je istekao diplomatski mandat. Po običaju Savezov je predsjednik, po prijedlogu predsjedništva, uručio odličja osobama, društvima.

Odlikovani 2013. godine:

Marko Zegnal, umirovljeni pedagog, bivši predsjednik općine Gare Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i dječji dom u Budimpešti, povodom 20. godišnjice osnutka i samostalnosti

Petrovoselsko Igrokazačko društvo. Večer je nastavljena kulturnim programom u režiji Slavena Vidakovića, potom u Palači kulture i restoranu hotela Duna uza sudjelovanje više od šeststo uzvanika. Priredbu su svojom nazočnošću uveličali hrvatski veleposlanik u Mađarskoj Gordan Grlić Radman, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov, parlamentarni zastupnik, bajski gradonačelnik Róbert Zsigó i savjetnica Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Dubravka Severinac. Dan Hrvata novčano je podupiralo Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Mađarskoj i bajska Gradska samouprava. Povodom Dana tiskan je prigodni broj Hrvatskoga glasnika, s prikazom kulturnog života, povijesti i običaja bačkokiškunskih Hrvata.

Narodnosni gala program

U organizaciji Nacionalnoga prosvjetnog instituta, 8. prosinca 2013. u Budimpešti je priređen tradicionalni Narodnosni gala program u sklopu kojeg su uručena odličja ustanove.

Na prijedlog Saveza Hrvata u Mađarskoj, nagradu „Pro Cultura Minoritatum Hungariae“ iz redova hrvatske zajednice preuzelo je pečuško Kulturno-umjetničko društvo Tanac, koje je slavilo 25. godišnjicu osnutka. Tanac je nastupio i u kulturnome programu.

Markovo

S blagoslovom žita povezani tradicionalni program u travnju 2013. priređen je na Fancagi. Misu na hrvatskome jeziku predvodio je santovački župnik Imre Polyák, potom su na Trgu Svetoga Stjepana na pozornici na otvorenome nastupili polaznici fancaške osnovne škole i osnovne škole u Ulici Templom, te vršendska izvorna skupina. Dan je završen proglašenjem rezultata kulinarskog natjecanja, uručenjem nagrada i plesačnicom.

Božićni koncert

Božićni koncert širokoga spektakla priređen je u pečuškome Kulturnom središtu „Kodály“, 19. prosinca 2013. Na koncert popularnog pjevača Miroslava Škore u Pečuh je doputovalo mnoštvo Hrvata iz cijele Mađarske. Glavni su pokrovitelji priredbe predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp i pečuški gradonačelnik Zsolt Páva.

Priredbe s regionalnim obilježjem

Po običaju, regionalne su organizacije tijekom godine, uza skromnu Savezovu novčanu potporu, priredile programe za očuvanje tradicija. Njihovo je ostvarenje omogućeno i samostalnim novčanim izvorima, putem uspješnih natječaja, odnosno suorganizacijom s mjesnom ili županijskom hrvatskom samoupravom.

Organizirane priredbe (redosljed nije po važnosti programa):

- „Veliko prelo“, Fancaško prelo – Baja
- Markovo – Fancaga
- Božićni koncert – Pečuh
- Croaticin „Tjedan hrvatske kulture“ – Budimpešta
- „Pranje rublja na Dunavu“ – Mohač
- Susret hrvatskih zborova – Vršenda
- Natjecanje „Mihovil Naković“ u lijepome govoru – Koljnof
- Susret djece u pjevanju – Šeljín
- Večer hrvatske kulture – Barča
- Natjecanje hrvatskih vinara – Pečuh
- Skupština Društva Horvata kre Mure – Sumarton
- Dani hrvatskoga jezika – Serdahel
- Hrvatski nogometni kup – Mišljen
- Književna večer povodom 75. rođendana Marka Dekića – Budimpešta
- Književna večer povodom 85. rođendana dr. Miše Mandića – Čavolj
- 75. obljetnica smrti Ivana Petreša – Čavolj
- Spomen-dan biskupa Ivana Antunovića – Kalača
- Dan europskih veza – Izvar
- Fišijada – Baja
- Susret učenika koji uče hrvatski jezik – Bačino.

Savezovi kadrovski uvjeti

Sukladno propisima Statuta prihvaćenom na Kongresu, operativne poslove planiranja, organiziranja i provedbe obavlja sedmočlano predsjedništvo.

- Saziv je predsjedništva ovaj:
- Joso Ostrogonac, predsjednik
- Arnold Barić, dopredsjednik
- Ivan Guban, regionalni predsjednik Baranjske županije
- Angela Šokac Marković, regionalna predsjednica Bačko-kiškunske županije
- Jozo Solga, regionalni predsjednik Podravine
- Edita Horvat Pauković, regionalna predsjednica Gradišća
- Eva Ispanović, regionalna predsjednica Budimpešte i njezine okolice
- Ladislav Gujaš, regionalni predsjednik Zalske županije.

Tijekom godine predsjedništvo je zasjedalo četiri puta. Po uhdanom običaju mjesto je sastanka po regijama.

Dana 22. veljače 2013. u Baji raspravlja i prihvaća Savezova izvješća za 2012. godinu, odnosno radni plan za 2013. godinu. Na sjednici kao gosti nazočni su članovi Odbora za financije i nadzor te predsjednik Hrvatske državne samouprave.

Dana 24. travnja u Pečuhu raspravlja o sljedećoj Savezovoj skupštini, o datumu, temi i mjestu odnosno o programima Gastronomskog i kulturnog hrvatskog dana.

Dana 24. svibnja 2013. Panzion „Zavičaj“ na otoku Pagu. Prema dnevnome redu raspravljalo se o uvjetima osnivanja Croaticina medijskog centra, o programima Dana Hrvata, odnosno o ljetnim regionalnim priredbama.

Posljednju je sjednicu predsjedništvo održalo 8. studenoga 2013. u Martincima. Na sastanku su bili i članovi Nadzornog odbora. Članovi su raspravljali i konkretizirali program Dana Hrvata, prihvatili prijedloge za dodjelu Savezova odličja, prihvatili nominaciju Kulturno-umjetničkog društva Tanac za odličje „Pro Cultura Minoritatum Hungariae“. Podrobno raščlanili, analizirali radne zadatke u vezi s izborima 2014. godine.

Na sjednicama predsjedništva redovito su sudjelovali regionalni predsjednici, predsjednik Odbora za financije i nadzor, kako to svjedoče zapisnici sjednica i imenici nazočnih.

Među ostalom predsjedništvo redovito je razmatralo Savezovo kadrovo pitanje, uplatu članarine i financijski položaj. Ocijenilo je ostvarene programe, konkretiziralo nadolazeće zadatke. Na sastancima redovito je sudjelovao, sa savjetodavnim pravom, predsjednik Odbora za financije i nadzor i novinari hrvatskih medija u Mađarskoj te se po potrebi pozivao i pravnik dr. Attila Buzál. Savezov predsjednik, dopredsjednik i regionalni predsjednici redovito su pribivali na priredbama po državi, i u matičnoj domovini.

Odbor za financije i nadzor zasjedao je sukladno prihvaćenome radnom planu.

Članovi su redovito pregledali Savezovo vođenje računa, knjiženje, financijska izvješća, dokumente. O iskustvima izvještavali su predsjedništvo.

- Sastav Odbora:
- Mijo Štandovar, predsjednik
- Martin Kubatov, član
- Robert Ronta, član

Savezovi financijski i gospodarski uvjeti

Savez se na vrijeme obračunao putem natječaja dobivenim financijskim potporama 2013. godine. Time je stekao natjecateljsko pravo na sudjelovanje jesenskim natjecanjima za financijsku potporu djelovanja i ostvarenje programa rada 2014. godine. Prihodi proračuna jesu iznosi uspješnoga natječaja Ravnateljstva za vjerske i narodnosne potpore te Koordinacijskog fonda ljudskih resursa, financijska potpora Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti i od uplata članarine. Savezovo knjigovodstvo i zadatke natječaja obavlja BT-KONTO Könyvelőiroda u Baji. O Savezovu gospodarenju 2013. godine sastavljeno je posebno financijsko izvješće.

Savezov partnerski sustav

Savez najvažnijim strateškim partnerom smatra *Hrvatsku državnu samoupravu*. Dobrim odnosima između dvaju tijela pridonose neprekidne konzultacije, pregovori i usklađivanje programa. Članovi HDS-ove skupštine na izborima 2010. godine u Savezovim su bojama postali zastupnicima tijela. Savezov je predsjednik Joso Ostrogonac, predsjednik HDS-ova Odbora za odgoj i obrazovanje, Angela Šokac Marković je dopredsjednica, Jozo Solga je voditelj HDS-ova Ureda, Eva Ispanović je suradnica HDS-ova Ureda, ali iz Savezova predsjedništva skupštinski je zastupnik i dopredsjednik Arnold Barić. Savez i Samouprava sukladno omjeru vlasništva zajednički nadziru djelovanje *Croatice, neprofitnog d. o. a.-a za kulturnu, informativnu i*

izdavačku djelatnost, potpomažu izdavačku, informativnu i kulturnu djelatnost, nakane u reorganiziranju i osnutku medijskoga centra, glede Hrvatskoga glasnika i Radija Croatice. *Savezove regionalne organizacije* njeguju dobre odnose s mjesnim i županijskim hrvatskim samoupravama. O tome svjedoči bezbroj zajedničkih tradicionalnih programa za očuvanje hrvatskoga jezika.

Savezov predsjednik, odnosno regionalni predsjednici redovito izvješćuju hrvatske medije u Mađarskoj o nadolazećim programima, aktualnim zadacima. Novinari *Hrvatskoga glasnika, Radija Croatice i hrvatskoga uredništva MTVA* redovito su nazočni na Savezovim regionalnim priredbama, programima.

Savez odnose s matičnom domovinom njeguje putem hrvatskih diplomatskih misija u Mađarskoj, odnosno samostalno. Hrvatski veleposlanik u Mađarskoj Gordan Grlić Radman i suradnici Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti redovito su nazočni na Savezovim priredbama. Savezov predsjednik ili zastupnik redovito su nazočni na službenim događanjima *Veleposlanstva*.

Primjerice: proslava pristupa Hrvatske Europskoj Uniji u Budimpešti, posjet predsjednika Hrvatskoga sabora Josipa Leke Budimpešti, prijam u čast Tibora Navracsicsa i Györgya Csótia u Veleposlanstvu.

Također i *Generalni konzulat Republike Hrvatske* djelatno posjećuje priredbe u Baranjskoj, Bačko-kiškunskoj županiji i Podravini, potpomaže rad hrvatski samouprava i udruga, ali generalna je konzulica Ljiljana Pancirov redovito sudjelovala i na središnjim Savezovim priredbama.

Sažetak

Pred Savezom su krupni politički izazovi. Nužnom organiziranošću i propagandnom djelatnošću treba sudjelovati u pripremanju parlamentarnih izbora 2014. godine, u izboru kandidata.

U tome djelotvorno treba pomoći Hrvatskoj državnoj samoupravi. Također usredotočeno i ozbiljno treba se pripremiti na mjesne, županijske izbore hrvatskih samouprava i na izbor zastupnika Hrvatske državne samouprave 2014. godine.

Promišljeno treba sazvat godišnju skupštinu, kako bi na njoj nazočio što veći broj registriranoga članstva, kako bi zastupnici priopćili svoje savjete, opažanja, prijedloge.

Zajedno sa stručnjacima treba razmotriti valjani Statut, te preinačiti ga u skladu s novim zakonima, uredbama.

Putem glasila u Republici Hrvatskoj i Mađarskoj, odnosno promidžbenim materijalima staviti veći naglasak na predstavljanje Savezova djelovanja, ciljeva, nakana, zadata, uspjeha.

S osobnim vezama, dijalogom, uporabom komunikacijskih kanala utjecati na povećanje broja Savezova članstva, na poboljšanje discipline njezine uplate.

Osim domaćih natječaja i natječaja matične domovine pratiti mogućnosti EU natječaja, koristiti se njima kako bi Savezovo gospodarstvo, financijska pozadina bila sigurnija i bolja.

Predsjedništvo izradbom konkretnih strateških ciljeva, zadata, radnih programa treba jačati partnerske odnose s regionalnim hrvatskim udrugama, samoupravama i drugim narodnosnim civilnim organizacijama.

Bez aktivnih organizacija, koja su uključena u javni život ne može se govoriti o demokraciji, o jakom civilnom društvu. Civilne su organizacije ustanove civilnoga društva, bitni pokazatelji živahnosti društva, njihov rad uveliko pridonosi snaženju dane zajednice, jačanju javnoga života, odnosno razvoju općih usluga.

Volonterstvo nevladinih udruga, nezavisnost, djelovanje za opće dobro, stručnost vodstva, težnja, sposobnost stvaranja odnosa mogu pridonijeti opstanku i vitalnosti zastupljenoga. To je posebice istinito za narodnosnu civilnu sferu, također i za Savez Hrvata u Mađarskoj.

Baja, 31. prosinca 2013.

Joso Ostrogonac
predsjednik

Radne zadaće Saveza Hrvata u Mađarskoj za 2014. godinu

Opis stanja:

Savez Hrvata u Mađarskoj radne zadaće za 2014. godinu sastavio je na osnovi sjednice Kongresa 19. svibnja 2012. godine, u skladu s temeljnim načelima izmijenjenog Statuta, odnosno na osnovi dobivenih financijskih sredstava natječaja za 2014. godinu, te uplate članarina i sponzorskih iznosa.

Svoju djelatnost na očuvanju običaja, hrvatskoga jezika, kulturnih dobara obavlja u šest ravnopravnih regija, u kojima obitava hrvatska zajednica.

Najvažnijom zadaćom smatra reorganiziranje Saveza u *profitabilnu organizaciju* sukladno novome Građanskom zakonu i pripadajućim zakonima o civilnim organizacijama, imajući u vidu izmjene zakona o uporabi 1% poreza.

Istaknuta je zadaća aktivno sudjelovanje na *parlamentarnim izborima i jesenskim narodnosnim izborima 2014. godine*.

Radne zadaće operativno usklađuje i obavlja državno predsjedništvo.

Nadzorna je zadaća i nadalje Odbora za financije i nadzor.

Kadrovski uvjeti:

Savez najvažnijom ovogodišnjom zadaćom smatra *povećanje broja članova organizacije*, sukladno načelima Statuta. Prvenstveni je cilj da tijekom godine u što većem broju učlane u *Savez hrvatske udruge, kulturne skupine, civilne organizacije*.

Prvenstvena je zadaća da pozorno sudjeluje u izbornoj proceduri, u radu postavljanja kandidata, kako bi na *Savezovoj mjesnoj, županijskoj i državnoj listi buli priznati, aktivni, za Hrvate djelotvorni Savezovi članovi*, na koje je može bitno i vrijedno glasovati.

Financijski uvjeti:

Savez 2014. godine gospodarske poslove obavlja sukladno od predsjedništva prihvaćenom *Planu proračuna*.

Poradi osiguranja financijske potpore Savez, sukladno propisima, sudjeluje na *državnim, mjesnim natjecanjima i natjecanjima matične domovine*.

Točan obračun dobivenih sredstava smatra se Savezovom prvenstvenom zadaćom.

Stručno gospodarenje, poslove knjigovodstva i nadalje obavlja BT-KONTO Könyvelői Iroda u Baji.

Sjednice, sastanci biranih tijela:

Državno predsjedništvo tijekom 2014. godine zasjeda najmanje tri puta.

Zadaće prvoga tromjesečja:

Poslovi natječaja, obračuni

Izvešća za 2013. godinu

Plan rada i plan proračuna

Programi za zimsko razdoblje

Pripreme parlamentarnih izbora, podupiranje hrvatske državne liste

Organiziranje Hrvatskoga kulturnog i gastronomskog dana.

Zadaće drugoga tromjesečja:

Sjednica državne skupštine

Organiziranje državnih i regionalnih proljetnih priredaba

Reorganiziranje u neprofitabilnu organizaciju

Pripreme narodnosnih izbora 2014. godine, izradba strategije.

Zadaće četvrtoga tromjesečja:

Pripreme državnoga Dana Hrvata

Prijedlozi za odličje

Božićne priredbe

Izvešće Croatia Kft.-a

Uplata članarina, računi.

Predsjedništvo po potrebi i nadalje traži stručne pravne savjete od Dr. Buzálné Ügyvédi Iroda.

Na sjednice predsjedništva redovito se pozivaju i hrvatska glasila u Mađarskoj.

Odbor za financije i nadzor:

Odbor za financije i nadzor zasjeda sukladno prihvaćenome radnom planu. Neprekidno obavlja nadzorne i savjetodavne zadaće.

Predsjednik Odbora za financije i nadzor redovito dobiva pozive na sastanke predsjedništva i Savezove priredbe.

Istaknute priredbe:

– Državni gastronomski i kulturni dan u Petrovome Selu

– Organiziranje državnoga Dana Hrvata u Budimpešti zajedno s Hrvatskom državnom samoupravom

– Županijske i državne priredbe regionalnih udruga

– Markovo na Fancagi

– Božićni koncert u Pečuhu

– Bošnjačko sijelo u Kulinju

– Pranje rublja na Dunavu u Mohaču

– Fišijada u Baji

– Regionalni hrvatski dani, dani naselja u Podravini

– Priredbe u vezi sa Stipanom Blažetinom u Zalskoj županiji

– Kultura bez granica, priredbe u Gradišću

– Natjecanje "Mihovil Naković" u lijepome govoru

– Regionalna natjecanja iz hrvatskoga jezika

– Samostalna večer koreografa Antuna Kričkovića i Plesnoga ansambla Luč u Budimpešti

– Sudjelovanje na narodnosnom gala programu Nacionalnoga prosvjetnog instituta.

Savezov partnerski sustav

Savezov je najvažniji strateški partner **Hrvatska državna samouprava**.

Plan partnerske suradnje:

Državni ciljevi, zadaće, usklađivanje programa

Sudjelovanje na sjednicama dvaju tijela

Zajedničko sudjelovanje pri izgradnji hrvatsko-mađarskih državnih odnosa

Provedba zajedničkih programa.

Najvažniji strateški partneri regionalnih udruga jesu **mjesne i županijske hrvatske samouprave**.

Zadaća:

Regionalne udruge zajedno s mjesnim i županijskim hrvatskim samoupravama izrađuju najvažnije godišnje zadaće, usklađuju mjesne i županijske programe.

Savez putem diplomatskih predstavništava Republike Hrvatske, odnosno i samostalno njeguje korektnu poslovnu veze **s matičnom domovinom**.

Zadaća:

Sudjelovanje na hrvatskim konferencijama matične domovine.

Sudjelovanje u radu savjetodavnog tijela pri hrvatskoj vladi. (nema člana od strane Saveza)

Sudjelovanje na natjecanjima matične domovine.

Savez traži i njeguje stručne odnose s takvim **zakladama, organizacijama, ministarstvima** koji mogu osigurati njegovo djelovanje.

Sudjelovanje pri radu **Savjetodavnog tijela okrugloga stola za ljudska prava**.

Zadaća:

Rad u Narodnosnoj radnoj skupini.

**FINANCIJSKO IZVJEŠĆE
SAVEZA HRVATA
U MAĐARSKOJ
2013. GODINA**

Prihodi:

Stavke prihoda	Iznos
Ostatak iz 2013. godine	2.545.842 Ft
Prihodi ukupno	4.778.155 Ft
Članarina	950.950 Ft
Proračunska potpora	3.689.408 Ft

Izdaci:

Stavke izdataka	Iznos
Telefonski troškovi	156.018 Ft
Putni troškovi	314.272 Ft
Troškovi benzina	709.747 Ft
Uputa partnerskoj udruzi	20.000 Ft
Bankovni troškovi	155.386 Ft
Uredski pribor	69.345 Ft
Poštanski troškovi	26.735 Ft
Osiguravanje	274.850 Ft
Troškovi knjiženja	180.000 Ft
Troškovi pravnika	100.000 Ft
Putni troškovi	1.682.173 Ft
Kupnja (ispod 100 tisuća)	17.500 Ft
Honorar	301.560 Ft
Ostali troškovi	1.245.778 Ft
Ukupno	5.253.364 Ft
Bilanca blagajne 31.12.2013	14.139 Ft
Bilanca bankovnog računa 31.12.2013	2.056.494 Ft
Završni račun 31.12.2013	2.070.633 Ft

**SAVEZ HRVATA
U MAĐARSKOJ
PLAN PRORAČUNA ZA
2014. GODINU**

Prihodi:

<i>Prihodi podrobno</i>	<i>Iznos</i>
Ostatak iz 2013. godine	2.070.633 Ft
Natječaji	2.700.000 Ft
Članarina	1.200.000 Ft
Potpora matične domovine	500.000 Ft
Ukupno	6.470.633 Ft

Izdaci:

<i>Izdaci podrobno</i>	<i>Iznos</i>
Putni troškovi sjednica, sastanaka	800.000 Ft
Benzinski troškovi	800.000 Ft
Osiguravanje vozila	300.000 Ft
Tehnički popravci vozila	120.000 Ft
Putni troškovi priredaba	1.000.000 Ft
Honorar	400.000 Ft
Knjiženje	180.000 Ft
Pravnik	100.000 Ft
Telefonski troškovi	200.000 Ft
Internet, ažuriranje mrežne stranice	120.000 Ft
Bankovni troškovi	180.000 Ft
Uredski troškovi	200.000 Ft
Poštanski troškovi	150.000 Ft
Reprezentacijski troškovi	200.000 Ft
Troškovi programa, priredaba	1.720.633 Ft
Ukupno	6.470.633 Ft